Дәрбәнд

ДОСТЛУГ. ГАРДАШЛЫГ. БИРЛИК

Тәсисчи: ДАҒЫСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫН МӘТБУАТ ВӘ ИНФОРМАСИЈА АКЕНТЛИЈИ

12+

№30 (98377) 1920-чи илдән чыхыр 29 ИЈУЛ 2022-чи ил, ҹүмә.

Гијмәти 2 рубл.

ӘЗИЗ ӘЛИЈЕВИН 125 ИЛЛИЈИ

Парлаг сималы инсан

Ијулун 27-дә республикамызын пајтахты Маһачгала шәһәриндә ДР-ин Милли сијасәт вә Дини ишләр үзрә Назирлијинин конфранс залында Дағыстан вә Азәрбајҹанын көркәмли Дөвләт Хадими Әзиз Мәммәдкәримович Әлијевин анадан олмасынын 125 иллијинә һәср олумуш тәдбир кечирилмишдир.

Маһачгала шәһәриндәки азәрбајҹанлыларын милли мәдәнијјәт мухтаријјатынын јерли тәшкилаты тәрәфиндән тәшкил олумуш тәдбирдә иҹара һакимијјәти, иҹтимаи вә милли мәдәни јерли тәшкилатларын вә еләҹәдә Русијанын диҝәр регионларындан гонаглар вә республиканын КИВ-нин нүмајәндәләри иштирак етмишләр.

Ҝириш сөзү илә чыхыш едән ДР-ин милли сијасәт үзрә назири Енрик Селимович Мүслимов деди: «Бу ҝүн биз Дағыстанын вә Азәрбајҹанын ҝөркәмли оғулларындан бири Бөјүк Вәтән Мүһарибәсинин чәтин илләриндә вә сонракы гуруҹулуг дөврүндә республикаја уғурла башчылыг етмиш вә Дағыстанын мәдәнијјәтинин, игтисадијјатынын, сәһијјәсинин, елминин вә тәһсилини инкишафына, онун сәрбәст вә ваһид чохмилләтли республика кими дөвләт статусунун сахланылмасында бөјүк төвһәси олан Ә.М.Әлијевин анадан олмасынын 125 иллијини гејд едирик. А.М.Әлијев вахты илә беш орденлә-ики Ленин, Ики Бөјүк Вәтән вә бир Гырмызы Әмәк Бајрагы орденләри вә Гафгазын мүдафијәсинә ҝөрә медалы илә тәлтиф олунмушдур. Јери ҝәлмишкән онуда гејд етмәлијәм ки, бир аз әввәл биз «Гафгаз уғрунда дөјүш» ҝүнүнү гејд етмишик. Бүтүн бунлар ҝөстәрир ки, республика өз кечмишини унутмур, онун тарихинин ваҹиб анлары ҝәләҹәк нәсилләрә чатдырылмасы мәгсәдилә лазыми тәдбирләр кечирир.

Әзиз Әлијевин хүсусилә Дағыстан халглары гаршысында хидмәтләри олдугҹа бөјүкдүр. Даһа бир факты хатырлатмаг јеринә дүшәрди: онун башчылыг етдији илләрдә республиканын мүхтәлиф саһәләри үчүн 25 миндән артыг мүтәхәссис һазырламышдыр. Онун әзиз хатирәсини әбәдләшдирмәси үчүн республикада аз иш ҝөрүлмәмишдир. Дөвләт хадиминин шәрәфинә Маһачгала шәһәриндә бир ҝүчәјә онун ады верилмиш вә орада онун абидәси уҹалмыш, јашадыгы евдә мемориал лөвһә гурашдырылмыш вә еләҹәдә Каспијски шәһәриндәки тибби мәктәбә онун ады верилмишдир. Бундан башга Дәрбәнд рајонунун ән ири тәсәррүфатларындан бири олан Вәликәнд кәндиндәки колхоз Әзиз Әлијевин адыны дашыјыр.

ДР-ин Халг Мәҹлисинин милли сијасәт, дини вә иҹтимаи бирликләр мәсәләләри вә Парламентләр арасы әлагәләр үзрә Комитәсинин сәдри Анатоли Карибов ајрыҹа мәрузә илә чыхыш етди.

О деди: «Әзиз Әлијевин бу ҝүнки јубилејини биз гаршылыглы әлагәләрин мөһкәмләндирилмәсинә даһа бир аддым, Дағыстан вә Азәрбајҹан арасындаки кечилмәз достлуғун вә гардашлыгын рәмзи кими бахырыг. Бизим халгларымыз һәр ил хүсуси сәмимилик вә мәһрибанлыгла бу инсанын ишыглы сүрәтини јад едирләр. Онун ады вә ҝөрдүјү сәмими ишләр дағыстанлыларын бир чох нәсилләринин хејрирхаһг јадашында әбәди јашыјаҹагдыр. Дағыстан вә Азәрбајҹан халглары әсирләр боју јан-јана јашамыш вә хош мүнасибәтләрдә олмушлар. Хүсусилә советләр дөврүндә ики республика арасында гурулмуш мүнасибәтләри һәмишә нүмунә кими ҝөстәрмишләр».

Сөз Театр Хадимләри Иттифагы сәдри, РФ Халг артисти Ајгум Ајгумова верилди. Һәр ҹәһәтдән јүксәк тәрифәлајиг чыхыш едән агсаггал Әзиз Әлијевин дөврүнүн ән ҝөркәмли партија дөвләт ишчиси, онун јүксәк инсаны кејфијјәтләрә наил олдуғуну, онун халг вә виҹданлы әмәк үчүн доғулдуғуну, дөврүнә садиглијини вә јүксәк пешәкар ишчи олдуғуну хүсусилә вурғулады.

«Имам Шамил» фондунун Президенти, ДР-ин Ичтимаи палатасынын үзвү вә ДР-ин әмәкдар мәдәнијјәт ишчиси Әлиасхаб Мәһәммәдович Хархачајевин чыхышында исә илк дәфә бир чохларына индији кими мәлум олмајан фактлар сәсләндирилди.

О деди: «Унудулмаз Әзиз Мәммәдкәримович Дағыстан халглары үчүн республикаја башчылыг етдији илләрдән әввәлдә чох иш ҝөрмүшдүр. 1937-ҹи илдә Дағыстанда гыздырма хәстәлији ҝениш јајыланда Азәрбајҹанын сәһијјә назири ишләјән Әзиз Мәммәдкәримович бу хәстәлијә гаршы мүбаризә апармаг үчүн Дағыстанын мүхтәлиф рајонларында 27 мүбаризә мәнтәгәси јаратмышдыр. 1942-ҹи илдә мәһз Әзиз Мәммәдкәримовичин шәхси тәшәббүсилә Агсаггалар Шурасы јарадылмышдыр. Онун ҝөрдүјү ишләр бунларла кифајјәтләнмир. Она ҝөрәдә милләтләр арасы мүнасибәтләрин мөһкәмләндирилмәсиндә бу ҹүр инсанларын һәјат јолундан истифадә олунмалы, тәблиг едилмәлидир. Әминәм ки, әҝәр биз бирҝә ишләсәк биз һәр шејә наил ола биләрик. Мәлум олдуғу кими Азәрбајҹандада Дағыстан халгларынын нүмајәндәләри јашајыр. Вә бу ҹүр тәдбирләрин Азәрбајҹандада кечирилмәси мәгсәдә ујғун оларды. Она ҝөрә дә бу ҝүн биз Ракиф Әзизова тәшәккүрмүзү билдирмәлијик».

Сонра «Дәрбәнд шәһәри» шәһәр даирәсинин башчысынын мүавини Видади Зејналов, Ингушетија халглары Ассамблејасынын нүмајәндәси Мадина Барахојева, милли мәсәләләр үзрә назирлијин әмәкдашы Лилија Аушева, Налчик шәһәринин нүмајәндәси Әли Дадашев, Пјатигорск шәһәринин нүмајәндәси Тәһмасиб Зејналов, Гарачајев Республикасынын нүмајәндәси Һагверди Мәммәдов, Кисловодск шәһәринин нүмајәндәси Асиф Мусајев, Игушетијанын нүмајәндәси Рәһмәтулла Бабајев, Русија Азәрбајҹанлыларынын Федерал Милли Мухтаријјәтинин нүмајәндәси Рафаел Бабајев, Кабардо-Балкар Республикасындан профессор Әли Дадашев вә башгалары чыхыш едәрәк тәдбири тәшкилатчыларына вә республиканын һакимијјәт даирәләринә тәшәккүрүнү билдирдиләр.

Сонра нүмајәндәләр Әзиз Әлијевин абидәси өнүнә әклил гојмушлар.

К. Кәримов

БУ НӨМРӘДӘ

БӘӘ сәфири Дағыстанын потенсиалы илә таныш олуб

С. Мирһәмидова сәһ. 2

«Бүтүн јени мәктәбләр вә ушаг бағчалары пешәкар тибб ишчиләри илә тәмин едилмәлидир»

«Дағыстан» РИА *сәһ. 3*

«Пијада-һачы» Абдуләзиз

һ. Кәримов *сәһ.7*

Бајрам консерти кечирилди

М. Сејидов *сәһ.8*

Јүксәл мәним Дағыстаным

М. Сејидов *сәһ.8*

ЈҮКСӘК ГОНАГ

БӘӘ сәфири Дағыстанын потенсиалы илә таныш олуб

Ијулун 26-да Маһачгала һава лиманында Бирләшмиш Әрәб Әмирликләринин Русијадакы сәфири Мәһәммәд Әл-Чабири Дағыстанын рәһбәри Серкеј Меликов гаршылајыб.

Рекионун туризм вә рекреасија инфраструктуруна екскурсија чәрчивәсиндә Серкеј Меликов Мәһәммәд Әһмәд Әл-Чабирә Дағыстанын әсас тәбии көрмәли јерләриндән бирини –Сулак Канјонуну көстәриб. Бу, Авропанын ән дәрин канјону вә дүнјанын ән дәрин канјонларындан биридир. Онун узунлуғу 53 километр, дәринлији исә 1920 метрә чатыр.

Сонра республика башчысы вә БӘӘ-нин Русијадакы сәфири Хәзәр дәнизинин саһилиндә јерләшән «Хәзәр» санаторијасында олублар.

Дағыстан сон илләрдә кетдикчә популјарлашан туризм мәканына чеврилиб. Кәлән турист ахыны һәр ил 20-30 %артыр. Белә ки, 2021-чи илдә турист ахыны 1 милјон нәфәрдән чох олуб. Туризм инфраструктуруна инвестисијалар да артмагдадыр. Рекионда сәнајенин даһа да инкишафы үчүн 5 туризм кластери формалашдырылыб: Саһил кластери, Дағ кластери, Сулак Канјону, Актив Туризм вә Балыгчылыг кластери (Ачыкол көлләри) вә Хәзәр дәнизиндә туризм мәркәзи кими Дәрбәнд.

Санаторијанын әразисиндә сәфир тәкчә республиканын туризм потенсиалы илә дејил, һәм дә Дағыстанын халг сәнәткарлығы илә таныш олуб. Она Дағыстанын халг сәнәткарлығынын зәнкинлији :Табасаран халчалары, Ботлих папаглары Кизлјар бычаглары вә Гајтаг тикмәләри нүмајиш етдирилиб.

Програмын нөвбәти сәнаје вә аграр-сәнаје комплекси саһәсиндә мүәссисәләрин јохланылмасы апарылыб.

Мәсәлән, Гарабудахкәнд рајонунда бир нечә уғурлу тәсәррүфат вар. Биринчиси, үзүм јетишдирилмәси илә мәшғул олан Кереј-Тјуз кәнд тәсәррүфаты фирмасыдыр. Бураја 480 тонлуг үзүм бағы,102 һектар үзүм бағы вә үзүм емалы заводу дахилдир. Бу ил үзүм мәһсулунун 1800 тондан чох олачағы көзләнилир.

Бундан әлавә, БӘӘ сәфиринә « Ајдијев Бијгиши Абсалутдинович» фирмасынын әразиси көстәрилиб. Сүфрә мејвәләри вә үзүм истеһсалы үзрә ихтисаслаш-мышдыр. Бурада үмумиликдә 76 һектардан чох саһәдә интенсив бағлар салыныб.

Серкеј Меликов вә Мәһәммәд Әл-Чабир һәмчинин 132 һектар әразиси олан Ујташ инвестисија саһәсинә дә бахыш кечирибләр. Бу күн лазыми мүһәндис-нәглијјат инфраструктуру мөвчуддур вә артыг 5 инвестисија лајиһәси һәјата кечирилир. Онлардан бири истифадәјә верилмиш «Дагполимер»,4-ү исә ичра мәрһәләсиндәдир: Хәзәр Фиберглас заводу, Һачыјев адына «Ириб» заводу, «Капитал Инвест-Пром». Инвестисија лајиһәләринин ичрасы чәрчивәсиндә фактики чәлб едилмиш инвестисијаларын үмуми һәчми 1 милјард рублдан артыгдыр, 365 иш јери јарадылмышдыр.

Дағыстанын вә БӘӘ рекионлары арасында игтисади-тичарәт саһәсиндә әмәкдашлығын мүзакирәси илә јанашы,мәдәнијјәт вә тәһсил саһәләриндә гаршылыглы фәалијјәтин вачиблијинә дә тохунулуб. Бунунла бағлы Мәһәммәд Әл-Чабирә Иса пејғәмбәр адына Руһани Мәркәзинин әразисиндә тикилән Русијанын ән бөјүк мәсчиди көстәрилиб. Орада, тәхминән, 23 мин мөмин ејни анда намаз гыла биләчәк. Комплекс Маһачгала вә Каспијск арасында тәхминән 25 һектар әразидә јерләшир. Бинанын саһәси 30 мин квадратметр, һүндүрлүјү 17 метрдир. Ичәридә туристләр үчүн ајрыча јоллар вар ки, намаз гыланлара мане олмасын; фәввәрәләр комплекси вә һәтта селфи чәкмәји севәнләр үчүн мүшаһидә көјәртәси; Мәркәздә реабилитасија мәркәзи, ушаг бағчасы, мәктәб, ушаг инкишаф мәркәзи, идман комплекси, меһманхана, еләчә дә дәниз саһилинә апаран тибб гәһрәманлары хијабаны јерләшәчәк. Хатырладаг ки, тәхминән бир ај әввәл Серкеј Меликов Мәркәзин тикинтисиндә олуб вә «халг гуручулуғуна» төһфә вермәјә һазыр олдуғуну да билдириб.

Мәһәммәд Әл-Чабир Дағыстанын потенсиалы илә танышлығыны Кумторкалински рајонундакы «Тубе» сәнаје паркынын әразисиндә давам етдириб.

О чүмләдән, Мәһәммәд Әл-Чабир вә Серкеј Меликов «Керамогранит Дагестан» АСЧ-јә бахыш кечирибләр. Бу керамик плитәләр вә чини плитәләр истеһсалы үзрә јүксәк технолокијалы мүәссисәдир. Керамика плитәләр хүсуси ширәләр вә бојалардан истифадә етмәклә һазырланыр ки, бу да онларын јүксәк кејфијјәтини тәмин едир.

Бу күн ширкәтин мәһсуллары Русијада кениш шәкилдә тәмсил олунур вә ихрач јөнүмлүдүр. 2021-чи ил үчүн кәлир 642 милјон рубл, верки ајырмалары-75,2 милјон рубл тәшкил едиб. Заводда 200-ә јахын ишчи чалышыр. Инди ширкәт истеһсал һәчмини ики дәфә артыраچаг инвестисија лајиһәсини һәјата кечирир.

Дағыстан шүшәси Русијада ән јахшысыдыр. Бу күн Серкеј Меликов вә Мәһәммәд Әл- Чабирин дә баш чәкдији « Салаватстекло Каспиј» ММЧ-дә белә дејирләр. Күндә тәхминән 600 тон флоат шүшә истеһсал едир. Мүәссисәнин рәһбәрлији мәһсулларын чешидини кенишләндирмәји вә 2023-чү илә гәдәр шүшә тәбәгәләрә мүхтәлиф өртүкләрин вурулмасы хәттини ишә салмағы планлашдырыр. Рәгәмләр мүәссисәнин сабитлијинин леһинә данышыр: кечән ил «Салаватстекло Каспиј»ин кәлири тәхминән 4 милјон рубл, верки ендиримләри исә 437,5 милјон рубл. Заводда 415 нәфәр чалышыр. Ихрач едилән мәһсулларын һәчми 980 милјон рубл тәшкил едиб. Заводун мәһсуллары ИСО бејнәлхалг стандарт сертификатына маликдир вә Азәрбајчан, Ермәнистан, Күрчүстан, Газахыстан, Гырғызыстан вә Өзбәкистана тәдарүк едилир. Республика бүдчәсиндән дәстәк тәдбирләри кими әмлак веркисиндән азадолма шәклиндә верки күзәштләри верилмиш вә республика бүдчәсинә өдәнилән һиссә үчүн мәнфәәт дәрәчәси 13,5 фаиз мүәјјән едилмишдир.

БӘӘ-нин Русијадакы сәфири «Салаватстекло Каспиј» мүәссисәсинин мәһсуллары илә марагланыб. Истеһсалын вә кениш чешиддә мәһсулларын тәгдиматындан сонра Мәһәммәд Әл-Чабир онун БӘӘ-дәки сајтда тәгдим едилмәси имканларынын нәзәрдән кечирилмәсини тәклиф едиб.

«Биз Русијанын Сәнаје вә Тичарәт Назирлији илә Русија азад зонасынын јарадылмасы үзәриндә ишләјирик. Ола билсин ки, азад зона васитәсилә Әбу-Дабијә вә ја бүтөвлүкдә Әмирликләрә мәһсул ихрач едән вә Фарс көрфәзи өлкәләри үчүн мәркәз едә биләсиниз. Биз дә өз тәрәфимиздән көмәк едәчәјик»,-дејә БӘӘ сәфири тәклиф едиб.

Серкеј Меликов гејд едиб ки, Шимал-Чәнуб Бејнәлхалг Нәглијјат Дәһлизи садәчә олараг логистиканын, о чүмләдән Бирләшмиш Әрәб Әмирликләри илә дүзкүн ујғунлашдырылмасы үчүн имканлар ачачаг.

С.Мирһәмидова

РЕСПУБЛИКА ХӘБӘРЛӘРИ

Тәлтиф олунублар

Дағыстан Республикасынын елм,тәһсил,мәдәнијјәт,идман,игтисадијјат,сәһијјә вә дикәр саһәләриндә јүксәк нәтичәләр әлдә етмиш 40 нәфәр Дөвләт Мүкафатына лајиг көрүлүб.Онлардан 4 нәфәри Дәрбәнд шәһәр сакинидир. Ијулун 26-да, Дағыстан Республикасынын Конститусијасы Күнүндә, Дағыстан Республикасынын рәһбәри Серкеј Меликов республиканын 40 нәфәр вәтәндашына вәзифә борчуну лајигинчә јеринә јетирдијинә көрә,вәтән гаршысында хидмәтләрини гејд едиб.

Бу күн тәлтиф олунан дағыстанлылар, республика башчысынын сөзләринә көрә, шанлы вәтән оғул вә гызларынын наилијјәтләринин давамчыларыдыр. «Бу күн бу салонда өз күндәлик ишләри илә Дағыстанын даһа да инкишафына, онун јарадычылыг потенсиалына мүһүм төһфә верән инсанлар вар»,-дејә билдириб.

Мүкафатландырыланлар арасында Дәрбәнддән олан ичтимаи хадим Шуми Шабатајев дә вар. Рекион рәһбри она Дағыстанын инкишафындакы хидмәтләринә көрә медал тәгдим едиб. Һәкимләрә, мүәллимләрә, сәнаје вә енеркетика саһәсиндә чалышанлара, мәдәнијјәт хадимләринә, мүхтәлиф саһәләрдә чалышанлара әмәкдар ишчи адлары верилиб. Дәрбәнд шәһәр Мусиги Коллечинин мүәллими Ширин Һачыјева Республиканын Әмәкдар Мәдәнијјәт ишчиси, Дәрбәнд шәһәр №7 нөмрәли интернат-мәктәбинин мүәллими Изолда Әлијева Дағыстан Республикасынын Әмәкдар Мүәллими адына лајиг көрүлүбләр. Дәрбәнддә Низами Кәнчәви адына паркда, мултимедиа фәввәрәсинин тикинтисиндә фәал иштиракына көрә «УКС»МКУ-нун апарычы мүтәхәссиси Мүслүм Мүслүмова ДР-нын Рәһбәрлији тәрәфиндән «Тәшәккүрнамә» тәгдим олунуб. Тәдбирин кедишиндә фәал иштирак едән бир чох инсанларын да адлары чәкилиб.

Дағыстан Республикасынын башчысы Серкеј Меликов, бүтүн тәдбир иштиракчыларыны, Дағыстан Республикасынын Конститусија Күнү вә тәлтиф олунан һәр кәси тәбрик едиб. О дејиб: «Биз һамымыз, бүтөвлүкдә Русијанын чичәкләнмәсиндә, даһа да јүксәк инкишафы үчүн әлимиздән кәләни етмәлијик. Сиз, һәр бириниз, бу јүксәк адлары өз зәһмәтиниз вә фәаллығыныз уғрунда газанмысыныз. Һәр биринизә бу јолда бир даһа мүвәффәгијјәтләр арзу едирәм. Бир даһа Дағыстан Республикасынын Конститусијасы Күнү мүнасибәтилә сизи сәмими гәлбдән тәбрик едирәм», -дејә вурғулајыб.

«Дағыстан» РИА

ИГТИСАДИЈЈАТ

Дағыстанда әмәк һаггы 13 мин артараг 30 минә чатыб

Сон 10 илдә сатычылара тәләбат нечә дәјишиб,маашларла бағлы нә баш верир вә бу пешә иш ахтаранлар арасында нә дәрәчәдә популјардыр.

Бүтүнлүкдә 2021-чи ил әрзиндә Русијада 475,5 мин көмәкчи- сатычы вә сатычы кассир вәзифәси ачылыб ки, бу да 2012-чи илләмүгајисәдә 11 дәфә чохдур. Ејни заманда, јалныз бу илин биринчи јарысында ишәкөтүрәнләр артыг 317мин сатычы вакансијасыны јерләшдирибләр. Сон онилликдә бу пешә Русијада ән чох тәләб олунанлардан бири олараг галыр вә демәк олар ки, һәр ил вакансијаларын сајына көрә илк 2-ликдә олур, јалныз сатыш менечери пешәсиндән сонра икинчи јердәдир. Илин әввәлиндән Дағыстан Республикасында көмәкчи- сатычылар вә кассирләр үчүн 500-ә јахын вакансија ачылыб.

Сон он илдә сатычы вакансијаларында тәклиф олунан орта әмәк һаггынын сәвијјәси бир јарым дәфә,11,9 мин рубл артыб. Белә ки, 2012-чи илдә сатычылара орта һесабла 18,3 мин рубл, 2022-чи илдә исә 30,2 мин рубл тәклиф едилир.

Дағыстан Республикасында сатычылар үчүн тәклиф олунан орта әмәк һаггы 10 ил әрзиндә 13,8 мин рубл артыб-бу ил 30 мин рубла гәдәр (2012-си илдә сатычылара орта һесабла 16,3 мин рубл тәклиф едилиб). Дағыстан Республикасындан олан сатычылар өзләри ајда орта һесабла 27,4 мин рубл көзләјирләр. 10 ил әрзиндә онларын әмәк һаггы көзләнтиләри 7,7 мин рубл артыб (2012-чи илдә онлар орта һесабла 19,7 мин рубл көзләјирдиләр.

Сатычылыг үзрә вакансијалар үчүн мүрачиәт едәнләрин рәгабәти ашағыдыр: Русијада орта һесабла бир иш тәклифи үзрә чәми 1,9 актив ЧВ, Дағыстан Республикасында һәр вакансијаја 5,4 резүме вар ки, бу да рәгабәтин нормал сәвијјәсини көстәрир (раһат һесаб едилән нисбәт). Әмәк базарында һәр вакансија үчүн 5-6 резүме вар).

Сатычылыг бу күн пәракәндә сәнаједә бүтүн иш тәклифләринин 70%-ни тәшкил едир. Пәракәндә сатычылар һәмчинин мағаза /сатыш мәртәбәләринин администраторларыны (11%), директорлары (8%) вә мерчендајзерләри (6%) фәал шәкилдә ишә көтүрүрләр.

С. Мирһәмидова

«Бүтүн јени мәктәбләр вә ушаг бағчалары пешәкар тибб ишчиләри илә тәмин едилмәлидир»

Ијулун 21-и ҹүмә ахшамы, Дағыстан Республикасынын Баш назири Абдулмүслим Абдулмүслимовун рәһбәрлији илә, бәләдијјә мәктәбәгәдәр вә тәһсил мүәссисәләриндә тибб ишчиләринә әлавә еһтијаҹ лазым олдуғу илә јанашы, һәм дә малијјәләшдирмәнин мигдары вә мәнбәјини мүәјјәнләшдирмәк үчүн иҹлас кечирилиб. Баш назир јени дәрс илинин башланмасына бир ајдан бир аз чох вахт галдығыны да хатырладыб.

«Тәһсил мүәссисәләри сағламлығынын мүхтәлиф хүсусијјәтләри олан ушагларын күтләви топлашдығы бир јердир,буна көрә дә бу күн ушаг бағчаларында вә мәктәбләрдә,еләҹә дә ушаглара вә јенијетмәләрә тибби јардым көстәрилмәси бахымындан тәһсил мүәссисәләринин тибб ишчиләри илә тәмин едилмәси илә бағлы ваҹиб мәсәләләр мүзакирә олунмалыдыр»,- Абдулмүслимов билдириб.

Баш назир гејд едиб ки,сон илләр Дағыстанда,Русија Федерасијасынын «Тәһсилин инкишафы» вә республика инвестисија програмынын дөвләт програмы чәрчивәсиндә јени мәктәб вә мәктәбәгәдәр мүәссисәләрин иншасы фәал шәкилдә давам едир. 2021-ҹи илдә 11 мәктәб вә 27 ушаг бағчасы истифадәјә верилиб,2022-ҹи илдә исә 20 мәктәб вә 29 ушаг бағчасы да дахил олмагла, тәхминән 49-а јахын тәһсил објектинин тәһвил верилмәси планлашдырылыр.

«Педагожи тәһсил ишчиләринин сечилмәси илә јанашы,тәһсил мүәссисәләриндә тибб ишчиләринә дә еһтијаҹ дујулдуғу нәзәрә алынмалыдыр. Бу күн тәһсил мүәссисәләриндә ушагларын тибби хидмәти дөвләт тәрәфиндән тәмин едилир. Анҹаг, бир чох бәләдијјәләрдә бу мәсәләнин һәлли илә бағлы чәтинликләр вар.

Тәһсил мүәссисәләриндә ушагларын сағламлығынын горунмасына вә онларын һармоник инкишафына көрә, һәм тибб, һәм дә тәһсил мүәссисәләри икигат мәсулијјәт дашыјыр, бүтөвлүкдә исә-Дағыстан Республикасы Һөкумәти вә бәләдијјәләрин башчылары»- дејә баш назир вурғулајыб. Абдулмүслимов ону да гејд едиб ки, тәлим мүддәтиндә илкин тибби хидмәтин тәмин едилмәси иҹра органлары тәрәфиндән вә тибб мүәссисәләри тәрәфиндән тәмин едилмәлидир вә бүтүн стандартлара ҹаваб верән тәҹһиз олунмуш бир мәканын тәдарүкү исә мәктәбин гајғысыдыр.

«Регламентә ујғун олараг, тәкҹә өтән ил истифадәјә верилмиш вә 2022-ҹи илдә истифадәјә верилмәси нәзәрдә тутулан тәһсил објектләри үзрә тибб ишчиләринә тәләбат 160 нәфәрә јахындыр.Бунлар 37 һәким вә 123 тибб баҹысыдыр»,- дејә Баш назир билдириб. Абдулмүслим Абдулмүслимовун сөзләринә көрә,мәктәбләрдә вә мәктәбәгәдәр тәһсил мүәссисәләриндә чалышан тибб ишчиләринин үзәринә бөјүк мәсулијјәт дүшүр,онлар ушаглара нәинки тәҹили вә илкин тибби јардым көстәрир, һәм дә профилактик ишләрлә дә мәшғул олурлар: пејвәнд кампанијасы апарырлар, епидемија заманы вә хәстәлијин мүәјјән һәдди кечдикдә учотуну апарырлар, карантин вахтында тәтбигини тәмин едир, санитар-кикијеник тәләбләрә риајәт олунмасы илә бағлы ушагларла маарифләндириҹи сөһбәтләр апарыр, мәктәб буфетиндә күндәлик јемәкләрин дадына бахыр вә с.

Дағыстан Республикасынын Тәһсил вә Елм Назири Јәһја Бучајев дә бәләдијјә мәктәбәгәдәр вә тәһсил мүәссисәләриндә тибб ишчиләринә олан тәләбатла бағлы вәзијјәтдән данышыб. Назирин гејд етдији кими, шакирдләрә, тибби јардым шөбәси олмадыгда илкин тибби јардым тибб тәшкилатынын вә ја тибб фәалијјәти илә мәшғул олан дикәр һүгуги шәхсин кабинетләриндә, сағламлыг мәркәзләриндә көстәриләбиләр.

Назир ону да билдириб ки, тәһсил мүәссисәләриндә тибб ишчиси вәзифәсинин тәтбиги мүәссисәнин лисензијалы тибб кабинети,һабелә нормативләр әсасында тибби хидмәт көстәрмәк үчүн лисензијасы олдугда мүмкүндүр:1000 шакирдә 1 педиатр вә 1 тибб баҹысы,100-500 шакирдә исә ҹәми 1 нәфәр. Бу күнә кими апарылан мониторингләрин нәтиҹәләринә әсасән,республиканын 1396 үмуми тәһсил мүәссисәсиндән 182-нин тибби јардым көстәрмәк үчүн лисензија алмасы мүәјјән едилиб.1059 мәктәбәгәдәр тәһсил мүәссисәсиндән 144-ү тибб фәалијјәти илә мәшғул олмаг үчүн лисензија алыб.

«1105 мәктәб вә ја үмуми тәһсил мүәссисәләринин үмуми сајынын 79,2%-и сәһијјә мүәссисәләри илә тибби хидмәтин көстәрилмәси үчүн мүгавилә бағлајыб,137 тәшкилатла тибб кабинетләринин тәҹһиз едилмәси үчүн малијјә вәсаити олмадығындан мүгавилә бағланылмајыб. Үмуми ушаг тәшкилатларына келинҹә,сәһијјә мүәссисәләри илә 574 тәшкилат вә ја үмуми тәһсил мүәссисәләринин 54,2%-и мүгавилә бағлајыб.

Чыхышыны јекунлашдыран Јәһја Бучајев тәһсил мүәссисәләриндә лисензијалы тибб кабинетләринин олмадығы һалларда мәктәблиләрә вә ушаг бағчаларынын шакирдләринә хидмәт көстәрилмәси үчүн тибб тәшкилатлары илә мүгавиләләр бағламағы тәклиф едиб.

Даһа сонра республиканын Сәһијјә Назири Татјана Белјајева мәктәбәгәдәр вә тәһсил мүәссисәләриндә тибби јардымын тәшкили һаггында мәрузә илә чыхыш едиб.

Бу күн тәһсил мүәссисәләриндә тибби јардымын тәшкилиндә ики проблем вар: лисензијалы тибб кабинетләри олан мәктәб вә ушаг бағчаларынын фаизинин ашағы олмасы вә јени ачылан вә истифадәјә верилмиш тәшкилатларда ишләмәк үчүн тибб ишчиләринин чатышмазлығы.

Белјајеванын сөзләринә көрә, рајон вә шәһәр сәвијјәләринин табели тибб тәшкилатлары республиканын јени јарадылан үмуми тәһсил мүәссисәләринин тибб ишчиләринин сајынын артырылмасыны өз үзәринә көтүрә билмир. «273-ФГ сајлы Федерал Ганунун тәһсил мүәссисәләриндә тибб ишчиләринин олмасына иҹазә вердијини нәзәрә алараг,республиканын үмуми тәһсил мүәссисәләриндә хидмәт көстәрән тибб ишчиләринин әлавә штат ваһидләринин дөвләт бүдҹәсинин вәсаити һесабына сахланылмасыны тәклиф едирәм. Ја бәләдијјәләрин бүдҹәси вә ја да республика бүдҹәси»,-дејә о, јекунлашдырыб.

Иҹласа јекун вуран Абдулмүслим Абдулмүслимов бәләдијјә рәһбәрләринә мәктәбәгәдәр вә үмуми тәһсил мүәссисәләриндә тибб кабинетләринин лисензијалашдырылмасы илә бағлы зәрури тәдбирләрин көрүлмәсини төвсијә едиб, һәмчинин мәктәбәгәдәр вә үмуми тәһсил мүәссисәләриндә тибби јардым көстәрән тибб ишчиләринин тәләб олунан сајыны һесабламағы мәсул идарәләрә тапшырыб. 2021-ҹи илдә истисмара верилмиш, һәмчинин 2022-ҹи илдә истисмара верилмәси планлашдырылан тәшкилатлар вә тәләб олунан малијјә вәсаитләри мүәјјән едилир.

«Дағыстан» РИА

Һәр бир русијалы дөвләт рәмзләрини вә ондан истифадә гајдаларыны билмәлидир

Истәнилән суверен дөвләтин ону башгаларындан фәргләндирән өз дөвләт рәмзләри вар

Русија да бу гајдадан истисна дејил вә Русија Федерасијасынын Дөвләт Бајрағына Русија Федерасијасынын Дөвләт Кербинә вә Русија Федерасијасынын Дөвләт Һимнинә маликдир (Русија Федерасијасы Конститусијасынын 70-ҹи маддәси), вәтәндашлар, тәшкилатлар вә дөвләт органлары тәрәфиндән истифадә һәмишә бирмәналы дејил.

Дөвләт бајрағыны көтүрәк. Онун тәсвири вә истифадә гајдалары 25 декабр 2000-ҹи ил тарихли №1-ФКГ «Русија Федерасијасынын Дөвләт Бајрағы һаггында»Федерал Конститусија Гануну илә мүәјјән едилир.

Һесаб олунур ки, һәр бир русијалы Дөвләт Бајрағынын шәклини јадда сахламалыдыр, лакин бәзән һәтта дөвләт гурумлары бу мәсәләдә сәһвләрә јол верирләр. Ҹидди резонанс доғуран сон һадисәләрдән бири 2013-ҹү илин августунда Русијанын Наркотикләрә нәзарәт үзрә Федерал Хидмәтинин бинасына гојулмуш «ағ, гырмызы, мави» рәнкли бајраг панкарты вә Омскдә кечирилән ишыг шоусуну хатырлаја биләрик. Шәһәр күнү мүнасибәтилә тәшкилатчылар сифариш едәркән рәнкләри гарышдырмышдылар вә шәһәрин ады Југославијанын «мави, ағ, гырмызы» бајрағына салынмышды.

Дөвләт рәсмиләринин Дөвләт Бајрағы вә онун тәсвириндән истифадә етмәси дә мүбаһисәләрә сәбәб ола биләр. Мәсәлән, Дахили Ишләр Назирлијинин Карелија Республикасы үзрә Департаментинин әмәкдашларындан бири үзәринә Русија Федерасијасы бајрағынын нахышлары тикилмиш вә «Русија» јазылмыш галстукда Карелија Республикасынын Дахили Ишләр Назиринә һесабат верәркән она «дедовшина» галстукуна көрә ирад шәклиндә интизам тәнбеһи тәтбиг едилиб,лакин сонра мәһкәмә тәрәфиндән ләғв едилиб.

Ганун позунтулары ади вәтәндашлар вә тәшкилатлар тәрәфиндән дә төрәдилир. Мәсәлән, Башгырдыстан Республикасында мүәссисәләрдән биринин рәһбәри сәхавәтлә бинаны Русија Федерасијасынын вә Башгырдыстан Республикасынын 16 бајрағы илә бәзәдиб вә буна көрә инзибати мәсулијјәтә ҹәлб едилиб. Јанлыш истифадә, хүсусән дә гајдалара әсасән, Русија Федерасијасынын бајрағы илә бир субјектин, бәләдијјәнин вә ја тәшкилатын бајрағы ејни вахтда галдырыларкән (јерләшдириләркән) Русија Федерасијасынын Дөвләт бајрағы дикәр бајрагдан сол тәрәфдә јерләшмишдир. Әкәр сиз онларла үзбәүз дајанарсынызса бајрагларын тәк сајы илә мәркәздә вә ҹүт сајда бајрагларын олдуғу мәркәздән солда (икидән чох олдугда).

О заман сәс-күјә сәбәб олан башга бир һал 2013-ҹү ил сентјабрын 5-6 –да Санкт-Петербургда G20 саммитинин

тәшкилатчыларынын сәһви иди-бу тәдбирә һазырлыг заманы шимал пајтахтынын Невски проспекти «ағ, гырмызы, мави» бајрагларла бәзәдилмишди.

Хариҹиләр дә һәмишә Русија бајрағынын неҹә көрүндүјүнү јадда сахлаја билмирләр. Беләликлә, Google ахтарыш системинин тематик логотипиндә Русијанын 2018-ҹи ил ФИФА Дүнја кубокуна ев саһиблији етмәк һүгугу уғрунда мүбаризә гәләбәсинә һәср олунмуш Русија бајрағы фонунда ики футбол топу тәсвир едилмишдир ки, бу да беләалынмышды: «ағ, гырмызы, мави». Даһа сонра ширкәт Русија офисинин рәсми блогунда үзр истәмишди.

Бүтүн бу гејдләр Русија бөлкәләринин символларына да аиддир, бу да диггәтли олмағы тәләб едир.

Фикри јекунлашдырараг демәк истәјирәм ки, илк нөвбәдә дөвләт рәмзләриндән истифадәни , онлара диггәтли вә дүзкүн мүнасибәти мүәјјән едән ганунлары билмәк лазымдыр. Әкс һалда, Русија ганунларына зидд ола биләҹәк белә мәгамлар ортаја чыха биләр ки, бу да өз нөвбәсиндә инзибати мәсулијјәтә сәбәб олур.

Г.Өмәров

Русҹадан чевирәни:

С.Мирһәмидова

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

от 16 июля 2022 года № 01-06-001/2022

О признании несостоявшимися публичных слушаний по проекту изменений в Генеральный план и проекту Правил землепользования и застройки муниципального образования «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан

В целях соблюдения требований частей 1–7, пункта 2 части 8, частей 9–11, 14–16 статьи 5.1, частей 3 и 8 статьи 28 Градостроительного кодекса Российской Федерации, частей 4 и 5 статьи 28 Федерального закона от 6 октября 2003 года № 131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации», части 5 статьи 19 Устава муниципального образования «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан (далее – Устав) и по результатам обсуждения на 11-ом заседании Собрания депутатов сельского поселения «сельсовет Первомайский» (далее – Собрание депутатов), в соответствии с частью 9 статьи 25 и частью 4 статьи 26 Устава, Собрание депутатов ПОСТАНОВИЛО:

1. **Признать** публичные слушания по проекту изменений в Генеральный план и проекту Правил землепользования и застройки муниципального образования «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан (далее также – публичные слушания, Генеральный план, Правила землепользования и застройки, муниципальное образование «сельсовет Первомайский»), назначенные в соответствии с постановлением администрации муниципального района «Дербентский район» от 2 июня 2022 года № 129 «О назначении публичных слушаний по проекту внесения изменений в Генеральный план и разработка проекта Правил землепользования и застройки сельского поселения «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан» (далее – постановление от 2 июня 2022 года № 129), несостоявшимися в связи с их непроведением.

2. **Утвердить** текст Заключения Собрания депутатов по процедуре проведения публичных слушаний по проекту изменений в Генеральный план и проекту Правил землепользования и застройки (далее – Заключение), согласно приложению к настоящему постановлению.

Направить Заключение в комиссию по землепользованию муниципального района «Дербентский район» (далее – комиссия), действующую в соответствии с постановлением администрации муниципального района «Дербентский район» от 22 марта 2022 года № 72 "Об утверждении Положения о комиссии по землепользованию муниципального района «Дербентский район»".

3. **Обратиться** к комиссии с требованием о соблюдении норм, установленных действующим законодательством, в том числе об обращении:

а) к руководству муниципального района «Дербентский район» с проектом муниципального правового акта о внесении изменений в Положение о комиссии по землепользованию муниципального района «Дербентский район», так как содержание многих его структурных единиц противоречит перечисленным в настоящем постановлении законодательным нормам;

б) к руководству муниципального района «Дербентский район» об отмене принятого им постановления от 2 июня 2022 года № 129;

в) к представительному органу местного самоуправления муниципального образования «сельсовет Первомайский» – Собранию депутатов – с просьбой о назначении публичных слушаний, с обоснованием необходимости внесения изменений в уже существующий Генеральный план, с приложением необходимых материалов (включая предложения лиц о необходимости внесения изменений в Генеральный план и договор с разработчиком).

4. **Обратиться** в орган прокуратуры о проведении правового анализа доводов, приведенных в Заключении, о противоречии действий, совершенных органами местного самоуправления муниципального района «Дербентский район», требованиям действующего законодательства.

5. **Поставить** комиссию в известность о том, что:

а) публичные слушания не могут быть признаны состоявшимися, несмотря на то, что были назначены, так как не были проведены вообще;

б) публичные слушания должны быть переназначены и проведены с соблюдением норм, установленных действующим законодательством.

6. **Запросить** документы, имеющие прямое отношение к разработке проекта изменений в Генеральный план и проекта Правил землепользования и застройки, включая обоснование необходимости внесения изменений в уже существующий Генеральный план и договор с разработчиком проекта Генерального плана и проекта Правил землепользования и застройки.

7. **Направить** настоящее постановление для сведения в адрес руководства муниципального района «Дербентский район», комиссии и разработчика проекта изменений в Генеральный план и проекта Правил землепользования и застройки.

8. **Возложить** ответственность за исполнение настоящего постановления солидарно на Главу муниципального образования «сельсовет Первомайский» и Председателя Собрания депутатов.

9. **Установить**, что настоящее постановление вступает в силу со дня его принятия и подлежит официальному опубликованию в печатных средствах массовой информации и размещению на официальном сайте Собрания депутатов в информационно-телекоммуникационной сети «Интернет» (1-maysk.ru).

Председатель Собрания депутатов
О.А. КУРБАНОВ

УТВЕРЖДЕНО
постановлением (приложение к постановлению) Собрания депутатов сельского поселения «сельсовет Первомайский» от 16 июля 2022 года № 01-12-009/2022 «О признании несостоявшимися публичных слушаний по проекту изменений в Генеральный план и проекту Правил землепользования и застройки муниципального образования «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан»

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Собрания депутатов сельского поселения «сельсовет Первомайский» по процедуре проведения публичных слушаний по проекту изменений в Генеральный план и проекту Правил землепользования и застройки муниципального образования «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан

В соответствии с постановлением администрации муниципального района «Дербентский район» от 2 июня 2022 года № 129 «О назначении публичных слушаний по проекту внесения изменений в Генеральный план и разработка проекта Правил землепользования и застройки сельского поселения «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан» (далее – постановление № 129, размещено на сайте «**http://derbrayon.ru**»), были назначены публичные слушания по проекту изменений в Генеральный план и проекту Правил землепользования и застройки муниципального образования «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан (далее – публичные слушания, Генеральный план, Правила землепользования и застройки, муниципальное образование «сельсовет Первомайский»). Организация публичных слушаний была возложена на комиссию по землепользованию муниципального района «Дербентский район», созданную в соответствии с постановлением администрации муниципального района «Дербентский район» от 22 марта 2022 года № 72 "Об утверждении Положения о комиссии по землепользованию муниципального района «Дербентский район»".

Согласно пункту 1.2 Положения о комиссии по землепользованию муниципального района «Дербентский район» (далее – Положение, комиссия), «*комиссия является постоянно действующим органом по рассмотрению вопросов по Правилам землепользования и застройки, организации общественных обсуждений или публичных слушаний… Комиссия осуществляет свою деятельность на основании Правил землепользования и застройки,* ***принятых в установленном порядке***».

Правила землепользования и застройки до сих пор не разработаны и не приняты.

Далее, согласно пункту 4.2 Положения, «***комиссия организует и проводит публичные слушания по инициативе главы муниципального района «Дербентский район»****, с учетом предложений, поступивших от федеральных органов исполнительной власти, органов местного самоуправления, физических и юридических лиц, по вопросам внесения изменений в генеральный план сельских и городских поселений Дербентского района*».

Согласно части 5 статьи 28 Федерального закона от 6 октября 2003 года № 131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» (далее – Федеральный закон от 6 октября 2003 года № 131-ФЗ), «*по проектам генеральных планов, проектам правил землепользования и застройки, проектам планировки территории, проектам межевания территории, проектам правил благоустройства территорий, проектам, предусматривающим внесение изменений в один из указанных утвержденных документов, проектам решений о предоставлении разрешения на условно разрешенный вид использования земельного участка или объекта капитального строительства, проектам решений о предоставлении разрешения на отклонение от предельных параметров разрешенного строительства, реконструкции объектов капитального строительства, вопросам изменения одного вида разрешенного использования земельных участков и объектов капитального строительства на другой вид такого использования при отсутствии утвержденных правил землепользования и застройки проводятся публичные слушания или общественные обсуждения* ***в соответствии с законодательством о градостроительной деятельности***».

Согласно части 3 статьи 28 Градостроительного кодекса Российской Федерации, «*общественные обсуждения или публичные слушания по проектам генеральных планов поселений… и по проектам, предусматривающим внесение изменений в генеральные планы поселений...,* ***проводятся в каждом населенном пункте муниципального образования***».

Согласно части 8 статьи 28 Градостроительного кодекса Российской Федерации, «*срок проведения общественных обсуждений или публичных слушаний с момента оповещения жителей муниципального образования об их проведении до дня опубликования заключения о результатах общественных обсуждений или публичных слушаний* ***определяется уставом муниципального образования и (или) нормативным правовым актом представительного органа муниципального образования*** *и не может быть менее одного месяца и более трех месяце.*».

Согласно части 5 статьи 19 Устава муниципального образования «сельсовет Первомайский» (далее – Устав), «*по проектам генеральных планов, проектам правил землепользования и застройки, проектам планировки территории, проектам межевания территории, проектам правил благоустройства территорий, проектам, предусматривающим внесение изменений в один из указанных утвержденных документов, проектам решений о предоставлении разрешения на условно разрешенный вид использования земельного участка или объекта капитального строительства, проектам решений о предоставлении разрешения на отклонение от предельных параметров разрешенного строительства, реконструкции объектов капитального строительства, вопросам изменения одного вида разрешенного использования земельных участков и объектов капитального строительства на другой вид такого использования при отсутствии утвержденных правил землепользования и застройки проводятся общественные обсуждения или публичные слушания,* ***порядок организации и проведения которых определяется нормативным правовым актом Собрания депутатов с учетом положений законодательства о градостроительной деятельности***».

Согласно части 4 статьи 28 Федерального закона от 6 октября 2003 года № 131-ФЗ, «*порядок организации и проведения публичных слушаний определяется уставом муниципального образования и (или) нормативными правовыми актами представительного органа муниципального образования и должен предусматривать заблаговременное оповещение жителей муниципального образования о времени и месте проведения публичных слушаний, заблаговременное ознакомление с проектом муниципального правового акта, в том числе посредством его размещения на официальном сайте органа местного самоуправления в информационно-телекоммуникационной сети «Интернет» или в случае, если орган местного самоуправления не имеет возможности размещать информацию о своей деятельности в информационно-телекоммуникационной сети «Интернет», на официальном сайте субъекта Российской Федерации или муниципального образования с учетом положений Федерального закона от 9 февраля 2009 года N 8-ФЗ «Об обеспечении доступа к информации о деятельности государственных органов и органов местного самоуправления» (далее в настоящей статье – официальный сайт),* ***возможность представления жителями муниципального образования своих замечаний и предложений по вынесенному на обсуждение проекту муниципального правового акта, в том числе посредством официального сайта, другие меры, обеспечивающие участие в публичных слушаниях жителей муниципального образования****, опубликование (обнародование) результатов публичных слушаний, включая мотивированное обоснование принятых решений, в том числе посредством их размещения на официальном сайте*».

Постановление № 129 в мотивировочной части ссылается на нормы, установленные статьей 14 Федерального закона от 6 октября 2003 года № 131-ФЗ, статьями 5.1, 31 и 32 Градостроительного кодекса Российской Федерации.

Правоотношения в сфере организации проведения публичных слушаний не регулируются нормами указанной статьи 14 Федерального закона от 6 октября 2003 года № 131-ФЗ.

Согласно частям 1, 2, 3, 4, 5, 6 и 7 статьи 5.1 Градостроительного кодекса Российской Федерации:

«1. В целях соблюдения права человека на благоприятные условия жизнедеятельности, прав и законных интересов правообладателей земельных участков и объектов капитального строительства по проектам генеральных планов, проектам правил землепользования и застройки, проектам планировки территории, проектам межевания территории, проектам правил благоустройства территорий, проектам, предусматривающим внесение изменений в один из указанных утвержденных документов, проектам решений о предоставлении разрешения на условно разрешенный вид использования земельного участка или объекта капитального строительства, проектам решений о предоставлении разрешения на отклонение от предельных параметров разрешенного строительства, реконструкции объектов капитального строительства (далее также в настоящей статье – проекты) ***в соответствии с уставом муниципального образования и (или) нормативным правовым актом представительного органа муниципального образования и с учетом положений настоящего Кодекса*** *проводятся общественные обсуждения или публичные слушания, за исключением случаев, предусмотренных настоящим Кодексом и другими федеральными законами.*

2. Участниками общественных обсуждений или публичных слушаний по проектам генеральных планов, проектам правил землепользования и застройки, проектам планировки территории, проектам межевания территории, проектам правил благоустройства территорий, проектам, предусматривающим внесение изменений в один из указанных утвержденных документов, ***являются граждане, постоянно проживающие на территории, в отношении которой подготовлены данные проекты, правообладатели находящихся в границах этой территории земельных участков и (или) расположенных на них объектов капитального строительства, а также правообладатели помещений, являющихся частью указанных объектов капитального строительства****.*

3. Участниками общественных обсуждений или публичных слушаний по проектам решений о предоставлении разрешения на условно разрешенный вид использования земельного участка или объекта капитального строительства, проектам решений о предоставлении разрешения на отклонение от предельных параметров разрешенного строительства, реконструкции объектов капитального строительства ***являются граждане, постоянно проживающие в пределах территориальной зоны, в границах которой расположен земельный участок или объект капитального строительства, в отношении которых подготовлены данные проекты, правообладатели находящихся в границах этой территориальной зоны земельных участков и (или) расположенных на них объектов капитального строительства, граждане, постоянно проживающие в границах земельных участков, прилегающих к земельному участку, в отношении которого подготовлены данные проекты, правообладатели таких земельных участков или расположенных на них объектов капитального строительства, правообладатели помещений, являющихся частью объекта капитального строительства, в отношении которого подготовлены данные проекты****, а в случае, предусмотренном частью 3 статьи 39 настоящего Кодекса, также* ***правообладатели земельных участков и объектов капитального строительства, подверженных риску негативного воздействия на окружающую среду в результате реализации данных проектов****.*

4. Процедура проведения общественных обсуждений состоит из следующих этапов:

1) оповещение о начале общественных обсуждений;

2) размещение проекта, подлежащего рассмотрению на общественных обсуждениях, и информационных материалов к нему на официальном сайте уполномоченного органа местного самоуправления в информационно-телекоммуникационной сети «Интернет» (далее в настоящей статье – официальный сайт) и (или) в государственной или муниципальной информационной системе, обеспечивающей проведение общественных обсуждений с использованием информационно-телекоммуникационной сети «Интернет» (далее также – сеть "Интернет"), либо на региональном портале государственных и муниципальных услуг (далее в настоящей статье – информационные системы) ***и открытие экспозиции или экспозиций такого проекта****;*

3) ***проведение экспозиции или экспозиций проекта, подлежащего рассмотрению на общественных обсуждениях****;*

4) подготовка и оформление протокола общественных обсуждений;

5) подготовка и опубликование заключения о результатах общественных обсуждений.

5. Процедура проведения публичных слушаний состоит из следующих этапов:

1) оповещение о начале публичных слушаний;

2) размещение проекта, подлежащего рассмотрению на публичных слушаниях, и информационных материалов к нему на официальном сайте ***и открытие экспозиции или экспозиций такого проекта****;*

3) ***проведение экспозиции или экспозиций проекта, подлежащего рассмотрению на публичных слушаниях****;*

4) ***проведение собрания или собраний участников публичных слушаний****;*

5) подготовка и оформление протокола публичных слушаний;

6) подготовка и опубликование заключения о результатах публичных слушаний.

6. Оповещение о начале общественных обсуждений или публичных слушаний должно содержать:

1) ***информацию о проекте, подлежащем рассмотрению на общественных обсуждениях или публичных слушаниях, и перечень информационных материалов к такому проекту****;*

2) информацию о порядке и сроках проведения общественных обсуждений или публичных слушаний по проекту, подлежащему рассмотрению на общественных обсуждениях или публичных слушаниях;

3) ***информацию о месте, дате открытия экспозиции или экспозиций проекта, подлежащего рассмотрению на общественных обсуждениях или публичных слушаниях, о сроках проведения экспозиции или экспозиций такого проекта, о днях и часах, в которые возможно посещение указанных экспозиции или экспозиций****;*

4) ***информацию о порядке, сроке и форме внесения участниками общественных обсуждений или публичных слушаний предложений и замечаний, касающихся проекта, подлежащего рассмотрению на общественных обсуждениях или публичных слушаниях****.*

7. Оповещение о начале общественных обсуждений также должно содержать информацию об официальном сайте, на котором ***будут размещены проект, подлежащий рассмотрению на общественных обсуждениях, и информационные материалы к нему, или информационных системах, в которых будут размещены такой проект и информационные материалы к нему, с использованием которых будут проводиться общественные обсуждения****. Оповещение о начале публичных слушаний также должно содержать информацию об официальном сайте, на котором будут размещены проект, подлежащий рассмотрению на публичных слушаниях, и информационные материалы к нему, информацию о дате, времени и месте проведения собрания или собраний участников публичных слушаний*».

Согласно пункту 2 части 8 статьи 5.1 Градостроительного кодекса Российской Федерации, «*оповещение о начале общественных обсуждений или публичных слушаний* ***распространяется на информационных стендах, оборудованных около здания уполномоченного на проведение общественных обсуждений или публичных слушаний органа местного самоуправления****, в местах массового скопления граждан и в иных местах,* ***расположенных на территории, в отношении которой подготовлены соответствующие проекты, и (или) в границах территориальных зон и (или) земельных участков, указанных в части 3 настоящей статьи*** *(далее – территория, в пределах которой проводятся общественные обсуждения или публичные слушания), иными способами, обеспечивающими доступ участников общественных обсуждений или публичных слушаний к указанной информации*».

Согласно части 9 статьи 5.1 Градостроительного кодекса Российской Федерации, «*в течение всего периода размещения в соответствии с пун-*

ктом 2 части 4 и пунктом 2 части 5 настоящей статьи проекта, подлежащего рассмотрению на общественных обсуждениях или публичных слушаниях, и информационных материалов к нему ***проводятся экспозиция или экспозиции такого проекта****.* ***В ходе работы экспозиции должны быть организованы консультирование посетителей экспозиции, распространение информационных материалов о проекте, подлежащем рассмотрению на общественных обсуждениях или публичных слушаниях.*** *Консультирование посетителей экспозиции осуществляется представителями уполномоченного на проведение общественных обсуждений или публичных слушаний органа местного самоуправления или созданного им коллегиального совещательного органа (далее – организатор общественных обсуждений или публичных слушаний) и (или) разработчика проекта, подлежащего рассмотрению на общественных обсуждениях или публичных слушаниях*».

Согласно части 10 статьи 5.1 Градостроительного кодекса Российской Федерации, «*в период размещения в соответствии с пунктом 2 части 4 и пунктом 2 части 5 настоящей статьи проекта, подлежащего рассмотрению на общественных обсуждениях или публичных слушаниях, и информационных материалов к нему и проведения экспозиции или экспозиций такого проекта* ***участники общественных обсуждений или публичных слушаний, прошедшие в соответствии с частью 12 настоящей статьи идентификацию, имеют право вносить предложения и замечания, касающиеся такого проекта:***

1) посредством официального сайта или информационных систем (в случае проведения общественных обсуждений);

2) ***в письменной или устной форме в ходе проведения собрания или собраний участников публичных слушаний (в случае проведения публичных слушаний)****;*

3) в письменной форме или в форме электронного документа в адрес организатора общественных обсуждений или публичных слушаний;

4) ***посредством записи в книге (журнале) учета посетителей экспозиции проекта, подлежащего рассмотрению на общественных обсуждениях или публичных слушаниях***».

Согласно части 11 статьи 5.1 Градостроительного кодекса Российской Федерации, «*предложения и замечания, внесенные в соответствии с частью 10 настоящей статьи,* ***подлежат регистрации, а также обязательному рассмотрению организатором общественных обсуждений или публичных слушаний****, за исключением случая, предусмотренного частью 15 настоящей статьи».*

Согласно частям 14, 15 и 16 статьи 5.1 Градостроительного кодекса Российской Федерации:

«14. Обработка персональных данных участников общественных обсуждений или публичных слушаний осуществляется ***с учетом требований, установленных Федеральным законом от 27 июля 2006 года № 152-ФЗ «О персональных данных»****.*

15. ***Предложения и замечания, внесенные в соответствии с частью 10 настоящей статьи, не рассматриваются в случае выявления факта представления участником общественных обсуждений или публичных слушаний недостоверных сведений****.*

16. ***Организатором общественных обсуждений или публичных слушаний обеспечивается равный доступ к проекту, подлежащему рассмотрению на общественных обсуждениях или публичных слушаниях, всех участников общественных обсуждений или публичных слушаний*** *(в том числе путем предоставления при проведении общественных обсуждений доступа к официальному сайту, информационным системам в многофункциональных центрах предоставления государственных и муниципальных услуг и (или) помещениях органов государственной власти субъектов Российской Федерации, органов местного самоуправления, подведомственных им организаций)».*

Согласно части 19 статьи 5.1 Градостроительного кодекса Российской Федерации, «*к протоколу общественных обсуждений или публичных слушаний* ***прилагается перечень принявших участие в рассмотрении проекта участников общественных обсуждений или публичных слушаний****, включающий в себя сведения об участниках общественных обсуждений или публичных слушаний (фамилию, имя, отчество (при наличии), дату рождения, адрес места жительства (регистрации) – для физических лиц; наименование, основной государственный регистрационный номер, место нахождения и адрес – для юридических лиц)*».

Комиссией публичные слушания не были проведены в назначенные постановлением № 129 день и время. Публичные слушания не были проведены **ни в одном из четырех населенных пунктов**, входящих в состав административной территории муниципального образования «сельсовет Первомайский». Не было предпринято ***никаких мер***, обеспечивающих участие в публичных слушаниях постоянно проживающий жителей муниципального образования «сельсовет Первомайский».

О назначении публичных слушаний стало известно за 45 минут до запланированного (назначенного) времени их проведения: на интернет-ресурсе «**http://derbrayon.ru**» (в разделе «Документы» – «Генеральные планы и ПЗЗ поселений Дербентского района», точный адрес «**http://derbrayon.ru/page/general-nye-plany-i-pzz-poselenij-derbentskogo-rajona**») постановление № 129 в формате «pdf» было размещено в 15 час 15 мин 4 июля 2022 года. Сами материалы, непосредственно относящиеся к Генеральному плану и Правилам землепользования и застройки, до сегодняшнего дня не размещены на указанном выше официальном интернет-ресурсе; из генеральных планов и правил землепользования и застройки 29-ти поселений, входящих в состав Дербентского района, на сайте размещены материалы всех поселений, кроме одного – муниципального образования «сельсовет Первомайский».

Таким образом, ни одно лицо, постоянно проживающее на территории муниципального образования «сельсовет Первомайский», в том числе граждане, постоянно проживающие в границах земельных участков, прилегающих к земельному участку, в отношении которого мог быть подготовлен проект изменений в Генеральный план, правообладатели таких земельных участков или расположенных на них объектов капитального строительства, не могли объективно быть извещены о проведении публичных слушаний в соответствии с требованиями частей 5, 6, 7, 8, 9 и 10 статьи 5.1 Градостроительного кодекса Российской Федерации, на которую ссылается постановление № 129. **Не говоря уже об организации проведения экспозиции проекта изменений в Генеральный план, в ходе работы которой должны быть организованы консультирование посетителей экспозиции, распространение информационных материалов о проекте, подлежащем рассмотрению на публичных слушаниях.**

Вызывает особый интерес текст пункта 6 постановления № 129, согласно которому, «*замечания и предложения по вынесенному на публичные слушания по проекту внесения изменений в Генеральный план и Правила землепользования и застройки сельского поселения «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан могут быть представлены заинтересованными лицами в Комиссию письменной форме по адресу: Республика Дагестан, город Дербент, ул. Гагарина, д.23, в здании администрации Дербентского района, до 4 июля 2022 года*».

Сами материалы (проект изменений в Генеральный план и проект Правил землепользования и застройки) вообще никому не доступны – ни до, ни после 4 июля 2022 года, до настоящего дня. О каких замечаниях может идти речь? Не говоря уже о том, что никаких публичных слушаний проведено не было.

Собрание депутатов сельского поселения «сельсовет Первомайский» (далее – Собрание депутатов), в силу положений части 9 статьи 25 Устава являясь единственным органом, которому принадлежит право принимать решения от лица всего населения и выражать его интересы, исходит из того, что **публичные слушания были назначены с нарушением требований действующего законодательства и не были проведены** по указанным выше причинам, а, следовательно, и каких-либо результатов публичных слушаний, включая какого-либо мотивированного обоснования принятых решений, быть не может.

Собранию депутатов не известно, по желанию какого органа или должностного лица инициировано внесение изменений в Генеральный план, на проект которого в 2019 году были внесены замечания и который устроил всех после удовлетворения требований, изложенных в замечаниях.

На основании вышеизложенного:

1) признать публичные слушания несостоявшимися;

2) обратиться к комиссии с требованием о соблюдении норм, установленных действующим законодательством, в том числе об обращении:

– к руководству муниципального района «Дербентский район» с проектом муниципального правового акта о внесении изменений в Положение, так как содержание многих его структурных единиц противоречит перечисленным в настоящем постановлении законодательным нормам;

– к руководству муниципального района «Дербентский район» об отмене принятого им постановления от 2 июня 2022 года № 129;

– к представительному органу местного самоуправления муниципального образования «сельсовет Первомайский» – Собранию депутатов – с просьбой о назначении публичных слушаний, с обоснованием необходимости внесения изменений в уже существующий Генеральный план, с приложением необходимых материалов (включая предложения лиц о необходимости внесения изменений в Генеральный план и договор с разработчиком);

3) обратиться в орган прокуратуры о проведении правового анализа приведенных выше доводов о противоречии действий, совершенных органами местного самоуправления муниципального района «Дербентский район», требованиям действующего законодательства;

4) поставить комиссию в известность о том, что:

– публичные слушания не могут быть признаны состоявшимися, несмотря на то, что были назначены, так как не были проведены вообще;

– публичные слушания должны быть переназначены и проведены с соблюдением норм, установленных действующим законодательством;

5) запросить документы, имеющие прямое отношение к разработке проекта изменений в Генеральный план и проекта Правил землепользования и застройки, включая обоснование необходимости внесения изменений в уже существующий Генеральный план и договор с разработчиком проекта Генерального плана и проекта Правил землепользования и застройки.

СОБРАНИЕ ДЕПУТАТОВ СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ «СЕЛЬСОВЕТ ПЕРВОМАЙСКИЙ» ШЕСТОГО СОЗЫВА

РЕШЕНИЕ

от 16 июля 2022 года № 11/25

О порядке установления размера платы за увеличение площади земельных участков, находящихся в частной собственности, в результате их перераспределения с земельными участками, находящимися в муниципальной собственности муниципального образования «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан

Статья 1

1. Настоящее решение Собрания депутатов сельского поселения «сельсовет Первомайский» (далее – Собрание депутатов) «О порядке установления размера платы за увеличение площади земельных участков, находящихся в частной собственности, в результате их перераспределения с земельными участками, находящимися в муниципальной собственности муниципального образования «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан» (далее – настоящее решение) принято с целью установления порядка определения размера платы за увеличение площади земельных участков, находящихся в частной собственности, в результате их перераспределения с земельными участками, находящимися в муниципальной собственности муниципального образования «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан.

2. Настоящее решение принято в соответствии с частью 6 статьи 25 Устава муниципального образования «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан (далее – Устав) и подпунктом 3 пункта 5 статьи 39.28 Земельного кодекса Российской Федерации.

Статья 2

1. Настоящим решением утверждается Положение о порядке установления размера платы за увеличение площади земельных участков, находящихся в частной собственности, в результате их перераспределения с земельными участками, находящимися в муниципальной собственности муниципального образования «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан (далее – Положение) в редакции, согласно приложению к настоящему решению.

2. Настоящим решением администрация сельского поселения «сельсовет Первомайский» наделяется полномочиями по определению платы за увеличение площади земельных участков, находящихся в частной собственности, в результате перераспределения таких земельных участков и земельных участков, находящихся в муниципальной собственности муниципального образования «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан.

Статья 3

1. Настоящее решение и Положение подлежат размещению на официальном сайте Собрания депутатов в информационно-телекоммуникационной сети «Интернет» (www.1-maysk.ru, далее – официальный сайт).

2. Настоящее решение одновременно со ссылкой на сведения о размещении Положения на официальном сайте подлежит также официальному опубликованию в печатных средствах массовой информации.

3. Настоящее решение и Положение вступают в силу в соответствии с порядком вступления в силу муниципальных правовых актов, установленным частью 4 статьи 49 Устава, с учетом условий вступления в силу муниципальных правовых актов, установленных статьей 47 Федерального закона от 6 октября 2003 года № 131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации».

Статья 4

Контроль за исполнением настоящего решения возлагается на Председателя Собрания депутатов.

Председатель Собрания депутатов
О.А. КУРБАНОВ

(ПОЯСНЕНИЯ: Положение о порядке установления размера платы за увеличение площади земельных участков, находящихся в частной собственности, в результате их перераспределения с земельными участками, находящимися в муниципальной собственности муниципального образования «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан размещено в разделе главного меню «Правовые акты» (подраздел «Муниципальные нормативные правовые акты») официального сайта Собрания депутатов сельского поселения «сельсовет Первомайский» – www.1-maysk.ru)

РЕШЕНИЕ

от 16 июля 2022 года № 11/26

О порядке учета и систематизации муниципальных правовых актов муниципального образования «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан

Статья 1. Общие положения

1. Настоящее решение Собрания депутатов сельского поселения «сельсовет Первомайский» (далее – Собрание депутатов) «О порядке учета и систематизации муниципальных правовых актов муниципального образования «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан» (далее – настоящее решение) принято с целью установления единообразного учета и систематизации муниципальных правовых актов, издаваемых органами местного самоуправления муниципального образования «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан.

2. Настоящее решение принято в соответствии с частью 6 статьи 25 Устава муниципального образования «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан (далее – Устав).

3. Настоящим решением устанавливается единообразный учет и систематизация муниципальных правовых актов, принимаемых (издаваемых) органами местного самоуправления муниципального образования «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан (далее – муниципальное образование).

Статья 2. Понятие и система муниципальных правовых актов, их учет

1. Под муниципальным правовым актом для целей настоящего решения следует понимать решение, принятое непосредственно населением муниципального образования по вопросам местного значения, либо решение, принятое органом местного самоуправления и (или) должностным лицом местного самоуправления по вопросам местного значения, по вопросам осуществления отдельных государственных полномочий, переданных органам местного самоуправления муниципального образования законами Российской Федерации и Республики Дагестан, а также по иным вопросам, отнесенным Уставом муниципального образования в соответствии с законодательством Российской Федерации к полномочиям органов местного самоуправления и (или) должностных лиц местного самоуправления, документально оформленные, обязательные для исполнения на территории муниципального образования, устанавливающие либо изменяющие общеобязательные правила или имеющие индивидуальный характер.

2. Систему муниципальных правовых актов составляют:

1) Устав;

2) муниципальные правовые акты, принятые на местном референдуме;

3) муниципальные нормативные и иные правовые акты Собрания депутатов в виде решений Собрания депутатов;

4) муниципальные правовые акты главы муниципального образования;

5) муниципальные правовые акты Администрации сельского поселения «сельсовет Первомайский» (далее – Администрация):

постановления – по вопросам местного значения и вопросам, связанным с осуществлением отдельных государственных полномочий, переданных органами местного самоуправления муниципального образования законами Российской Федерации и Республики Дагестан;

распоряжения – по вопросам организации работы Администрации;

6) распоряжения руководителя финансового органа муниципального образования;

7) приказы руководителей отраслевых подразделений Администрации.

3. Муниципальные правовые акты в зависимости от их содержания могут быть как нормативными правовыми актами, так и актами индивидуального характера (ненормативными).

Муниципальный нормативный правовой акт – правовой акт регламентированной формы, изданный в установленном порядке уполномоченным лицом (органом), направленный на установление, изменение или отмену правовых норм, то есть общеобязательных предписаний постоянного или временного характера, рассчитанных на многократное применение.

Ненормативный муниципальный правовой акт – правовой акт регламентированной формы, изданный в установленном порядке уполномоченным лицом (органом), содержащий индивидуальные предписания, рассчитанные на однократное применение и адресованные конкретному лицу (лицам).

4. Муниципальные правовые акты муниципального образования (далее – муниципальные правовые акты) подлежат систематическому учету, включающему в себя их создание, регистрацию, поддержание в контрольном состоянии, хранение, формирование электронной базы данных муниципальных правовых актов.

Учет нормативного материала позволяет не забывать о вновь издаваемых муниципальных правовых актах и об исполнении тех предписаний, которые заложены в муниципальных правовых актах. Муниципальные правовые акты должны находиться на постоянном контроле, позволяющем установить, насколько последовательно исполняются, соблюдаются и применяются нормы права вне зависимости от момента их создания.

Систематический учет и хранение правовой информации должны способствовать предупреждению появления муниципальных правовых актов, дублирующих нормы, которые уже зафиксированы в ином муниципальном правовом акте.

5. Систематический учет и хранение муниципальных правовых актов имеют несколько целей:

1) обеспечение строгого соблюдения законности в деятельности органа местного самоуправления;

2) сокращение количества издаваемых муниципальных правовых актов;

3) облегчение поиска муниципальных правовых актов.

6. Работа по учету и систематизации муниципальных правовых актов в органах местного самоуправления муниципального образования, их структурных подразделениях ведется юридической службой. При отсутствии юридической службы работа по учету и систематизации может быть возложена на иного специалиста органа местного самоуправления муниципального образования либо непосредственно на его руководителя, принимающего и (или) подписывающего муниципальные правовые акты.

7. Лицо, ведущее учет и систематизацию муниципальных правовых актов, обязано:

1) вести регистрацию, учет и систематизацию муниципальных правовых актов;

2) поддерживать муниципальные правовые акты в контрольном состоянии;

3) обеспечивать учет и сохранность муниципальных правовых актов.

Статья 3. Принятие (издание) и регистрация муниципальных правовых актов

1. Полномочия органов местного самоуправления и должностных лиц местного самоуправления по принятию (изданию) муниципальных правовых актов определяются Уставом муниципального образования в соответствии с действующим законодательством.

Порядок разработки проектов муниципальных правовых актов устанавливается каждым органом местного самоуправления самостоятельно.

2. Регистрация муниципального правового акта осуществляется после подписания принятого в надлежащей процедуре муниципального правового акта уполномоченным должностным лицом.

Все муниципальные правовые акты, имеющие более одного листа, прошиваются и скрепляются соответствующей печатью, и регистрируются в спе-

циальном журнале в течение трех дней с указанием количества экземпляров.

Муниципальные правовые акты регистрируются в журнале регистрации муниципальных правовых актов соответствующего органа местного самоуправления муниципального образования, согласно приложению 1 к настоящему Положению.

При регистрации муниципального правового акта ему присваивается порядковый номер и дата.

3. По каждому виду муниципального правового акта соответствующего органа местного самоуправления муниципального образования ведется отдельная нумерация в пределах календарного года, за исключением решений Собрания депутатов.

По решениям Собрания депутатов муниципального района ведется отдельная нумерация в пределах созыва Собрания депутатов.

Статья 4. Создание и поддержание в контрольном состоянии фонда муниципальных правовых актов

1. При поступлении муниципального правового акта к специалисту, ответственному за формирование фонда муниципальных правовых актов, делается соответствующая запись в журнале регистрации муниципальных правовых актов соответствующего органа местного самоуправления.

При поступлении муниципального нормативного правового акта к специалисту, ответственному за формирование фонда муниципальных правовых актов, дополнительно заполняется журнал учета муниципальных нормативных правовых актов по форме, согласно приложению 2 к настоящему решению, и формируется дело муниципального правового акта.

2. Журнал учета и дела муниципальных нормативных правовых актов должны поддерживаться в контрольном состоянии. Если муниципальный нормативный правовой акт был изменен или признан утратившим силу, об этом делается отметка с указанием вида, номера и даты муниципального нормативного правового акта, которым он был изменен или признан утратившим силу.

3. Основой фонда муниципальных правовых актов в документальном виде является архивный фонд муниципального образования (далее – архивный фонд).

Архивный фонд составляют дела муниципальных правовых актов. Дела формируются в тома, каждый из которых содержит не более 250 листов.

4. Решения Собрания депутатов формируются вместе с протоколами заседания по каждой сессии (каждому заседанию) отдельно.

5. Дело муниципального нормативного правового акта формируется отдельно по каждому муниципальному нормативному правовому акту и состоит из муниципального правового акта и дополнительных сведений к нему (например, протест прокуратуры, судебные решения и т.п.).

Муниципальный нормативный правовой акт, изменяющий, дополняющий, отменяющий, признающий утратившим силу другой муниципальный нормативный правовой акт или приостанавливающий его действие, а также дополнительные сведения к нему подшиваются в дело первоначального муниципального нормативного правового акта. При этом отдельное дело на муниципальный нормативный правовой акт, изменяющий (дополняющий), отменяющий (признающий утратившим силу) и (или) приостанавливающий действие основного (первоначального) муниципального нормативного правового акта, не заводится.

6. Если муниципальный нормативный правовой акт, изменяющий (дополняющий), отменяющий (признающий утратившим силу) и (или) приостанавливающий действие основного (первоначального) муниципального нормативного правового акта, устанавливает новые нормы, возможно формирование отдельного дела.

Если муниципальный нормативный правовой акт вносит изменения (дополнения), отменяет, признает утратившим силу или приостанавливает действие большого количества муниципальных правовых актов и (или) устанавливает также новые нормы, то поступивший муниципальный нормативный правовой акт включается только в одно дело, в остальных делах соответствующих измененных, дополненных, отмененных, признанных утратившими силу или приостановленных муниципальных нормативных правовых актов делается ссылка на него и прикладывается заверенная копия.

На вкладыше листа дела муниципального нормативного правового акта указываются реквизиты и наименование муниципального правового акта, а также реквизиты и наименование всех муниципальных правовых актов, вносящих изменения (дополнения), приостанавливающих и (или) отменяющих (признающих утратившим силу) его действие. Форма вкладыша устанавливается, согласно приложению 3 к настоящему решению.

7. Срок формирования архивного дела – 10 рабочих дней.

Статья 5. Хранение муниципальных правовых актов

1. Дела хранятся в соответствующем органе местного самоуправления, структурном подразделении органа местного самоуправления, руководители органов местного самоуправления, руководители структурных подразделений и специалисты органов местного самоуправления обеспечивают сохранность документов и дел.

Дела могут находиться в рабочих комнатах или в специально отведенных для этой цели помещениях.

Дела должны располагаться в вертикальном положении корешками наружу в запираемых шкафах, обеспечивающих их полную сохранность, предохраняющих документы от пыли и воздействия солнечного света.

Для облегчения поиска документов дела должны располагаться в соответствии с картотекой. На корешке обложки дела должны указываться реквизиты муниципального правового акта.

2. Выемка документов из дел не допускается. В исключительных случаях с устного или письменного разрешения руководителя соответствующего органа местного самоуправления возможна выемка документа из дела (например, Устав или муниципальный правовой акт о внесении изменений и (или) дополнений в Устав, для проставления на нем штампа о государственной регистрации изменений). В этом случае составляют акт о выдаче документа во временное пользование, и этот акт вкладывают на место изъятого документа. Акт должен быть скреплен печатью соответствующего органа муниципального образования. Акт хранится в деле до возвращения подлинника документа.

При необходимости с подлинника может быть снята копия документа с устного или письменного разрешения лица, ведущего учет и систематизацию муниципальных правовых актов.

Статья 6. Формирование электронной базы данных муниципальных правовых актов

1. В целях оперативного поиска необходимой информации органы и должностные лица местного самоуправления муниципального образования обязаны вести регистр муниципальных правовых актов в электронном виде.

2. В регистр муниципальных правовых актов возможно включение:

реквизитов муниципальных правовых актов (вид, наименование принявшего его органа, наименование муниципального правового акта);

текстов муниципальных правовых актов;

сведений об официальном опубликовании (обнародовании) муниципальных правовых актов;

дополнительных сведений.

3. Дополнительными сведениями, указанными в абзаце пятом части 2 настоящей статьи, могут быть:

решения федеральных судов первой инстанции о признании муниципального правового акта недействующим, а также судебные постановления, вынесенные по кассационным и надзорным жалобам на эти решения, независимо от результата рассмотрения жалоб;

решения и постановления арбитражного суда по делам об оспаривании муниципальных правовых актов;

информация о мерах прокурорского реагирования, принятых в отношении муниципальных актов (протесты и представления, заявления в суд);

письма прокуратуры, органов государственной власти Республики Дагестан и иных государственных органов в отношении муниципальных правовых актов.

Статья 7. Опубликование и вступление в силу настоящего решения

1. Настоящее решение подлежит официальному опубликованию в печатных средствах массовой информации и размещению на официальном сайте Собрания депутатов в информационно-телекоммуникационной сети «Интернет» (www.1-maysk.ru).

2. Настоящее решение вступает в силу в соответствии с порядком вступления в силу муниципальных правовых актов, установленным частью 4 статьи 49 Устава, с учетом условий вступления в силу муниципальных правовых актов, установленных статьей 47 Федерального закона от 6 октября 2003 года № 131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации».

Статья 8. Заключительные положения

Контроль за исполнением настоящего решения возлагается на Председателя Собрания депутатов.

Председатель Собрания депутатов
О.А. КУРБАНОВ

Приложение 1
к решению Собрания депутатов сельского поселения «сельсовет Первомайский» от 16 июля 2022 года № 11/26 «О порядке учета и систематизации муниципальных правовых актов муниципального образования «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан

ЖУРНАЛ
РЕГИСТРАЦИИ МУНИЦИПАЛЬНЫХ ПРАВОВЫХ АКТОВСОБРАНИЯ ДЕПУТАТОВ СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ «СЕЛЬСОВЕТ ПЕРВОМАЙСКИЙ»
(наименование органа местного самоуправления)*

Порядковый номер	Сведения о проекте муниципального нормативного правового акта			Сведения о принятии решения		Сведения о регистрации, внесении изменений, признании утратившим силу, официальном опубликовании, вступлении в силу		
	дата внесения	реквизиты документа о внесении (вид, дата, номер и полное наименование)	субъект внесения	количество голосов («за»/»против»/ воздержавшихся)	дата принятия	вид и полное наименование муниципального правового акта (правового акта, вносящего изменения, признающего утратившим силу, отменяющего, приостанавливающего действие муниципального правового акта)	дата, номер регистрации	источник и дата официального опубликования, основание вступления в силу
1	2	3	4	5	6	7	8	9

ЖУРНАЛ
РЕГИСТРАЦИИ МУНИЦИПАЛЬНЫХ ПРАВОВЫХ АКТОВ
АДМИНИСТРАЦИИ СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ «СЕЛЬСОВЕТ ПЕРВОМАЙСКИЙ»
(наименование органа местного самоуправления)*

Порядковый номер	Сведения о проекте муниципального нормативного правового акта			Сведения о принятии решения		Сведения о регистрации, внесении изменений, признании утратившим силу, официальном опубликовании, вступлении в силу		
	дата внесения	реквизиты документа о внесении (вид, дата, номер и полное наименование)	субъект внесения	субъект подписания	дата подписания	вид и полное наименование муниципального правового акта (правового акта, вносящего изменения, признающего утратившим силу, отменяющего, приостанавливающего действие муниципального правового акта)	дата, номер регистрации	источник и дата официального опубликования, основание вступления в силу
1	2	3	4	5	6	7	8	9

* Указывается в родительном падеже.

Приложение 2
к решению Собрания депутатов сельского поселения «сельсовет Первомайский» от 16 июля 2022 года № 11/26 «О порядке учета и систематизации муниципальных правовых актов муниципального образования «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан

ЖУРНАЛ
УЧЕТА МУНИЦИПАЛЬНЫХ НОРМАТИВНЫХ ПРАВОВЫХ АКТОВ СОБРАНИЯ ДЕПУТАТОВ СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ «СЕЛЬСОВЕТ ПЕРВОМАЙСКИЙ»
(наименование органа местного самоуправления)*

ЖУРНАЛ
УЧЕТА МУНИЦИПАЛЬНЫХ НОРМАТИВНЫХ ПРАВОВЫХ АКТОВ АДМИНИСТРАЦИИ СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ «СЕЛЬСОВЕТ ПЕРВОМАЙСКИЙ»
(наименование органа местного самоуправления)*

Порядковый номер	Сведения о проекте муниципального нормативного правового акта			Сведения о принятии решения		Сведения о регистрации, внесении изменений, признании утратившим силу, официальном опубликовании, вступлении в силу		
	дата внесения	реквизиты документа о внесении (вид, дата, номер и полное наименование)	субъект внесения	субъект подписания	дата подписания	вид и полное наименование правового акта (правового акта, вносящего изменения, признающего утратившим силу, отменяющего, приостанавливающего действие муниципального нормативного правового акта)	дата, номер регистрации**	источник и дата официального опубликования, основание вступления в силу
1	2	3	4	5	6	7	8	9

* Указывается в родительном падеже.
** Указываются дата, номер регистрации муниципального правового акта, принявшего (утвердившего, внесшего изменения, признавшего утратившим силу, отменившего, приостановившего действие) муниципальный нормативный правовой акт.

Приложение 3
к решению Собрания депутатов сельского поселения «сельсовет Первомайский» от 16 июля 2022 года № 11/26 «О порядке учета и систематизации муниципальных правовых актов муниципального образования «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан

ВКЛАДЫШ
ЛИСТА ДЕЛА МУНИЦИПАЛЬНОГО НОРМАТИВНОГО ПРАВОВОГО АКТА

(указывается вид муниципального нормативного правового акта, орган местного самоуправления, принявший муниципальный нормативный правовой акт, полное наименование, дата принятия и номер муниципального нормативного правового акта)

Порядковый номер	Реквизиты (вид, дата, номер, полное наименование) муниципального нормативного правового акта (муниципального правового акта, принявшего (утвердившего) муниципальный нормативный правовой акт)	Статус муниципального нормативного правового акта	Реквизиты (вид, дата, номер, полное наименование) муниципального правового акта, вносящего изменения, признающего утратившим силу, отменяющего, приостанавливающего действие муниципального нормативного правового акта	Основание для внесения изменений, признания утратившим силу, отмены, приостановления действия муниципального нормативного правового акта
1	2	3	4	5

РЕШЕНИЕ

от 16 июля 2022 года № 11/29

О порядке принятия решения о создании межведомственной комиссии по проведению оценки фактического состояния объекта капитального строительства (за исключением многоквартирных домов) и (или) территории, на которой расположен такой объект капитального строительства, для признания его аварийным и подлежащим сносу в целях принятия решения о комплексном развитии территории муниципального образования «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан

Статья 1

1. Настоящее решение Собрания депутатов сельского поселения «сельсовет Первомайский» (далее – Собрание депутатов) «О порядке принятия решения о создании межведомственной комиссии по проведению оценки фактического состояния объекта капитального строительства (за исключением многоквартирных домов) и (или) территории, на которой расположен такой объект капитального строительства, для признания его аварийным и подлежащим сносу в целях принятия решения о комплексном развитии территории муниципального образования «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан» (далее – настоящее решение) принято с целью регулирования отношений, связанных с принятием решения о создании межведомственной комиссии по проведению оценки фактического состояния объекта капитального строительства (за исключением многоквартирных домов) и (или) территории, на которой расположен такой объект капитального строительства, для признания его аварийным и подлежащим сносу в целях принятия решения о комплексном развитии территории, в границах которой предусматривается осуществление деятельности по комплексному развитию территории муниципального образования «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан.

2. Настоящее решение принято в соответствии с частью 6 статьи 25 Устава муниципального образования «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан (далее – Устав), пунктом 1 части 4 статьи 65 Градостроительного кодекса Российской Федерации, пунктом 6 Положения о признании объектов капитального строительства, за исключением многоквартирных домов, аварийными и подлежащими сносу в целях принятия решения о комплексном развитии территории по инициативе органа местного самоуправления, утвержденного постановлением Правительства Российской Федерации от 17 мая 2017 года № 577 «Об утверждении Положения о признании объектов капитального строительства, за исключением многоквартирных домов, аварийными и подлежащими сносу в целях принятия решения о комплексном развитии территории по инициативе органа местного самоуправления».

Статья 2

1. Настоящим решением утверждается Порядок принятия решения о создании межведомственной комиссии по проведению оценки фактического состояния объекта капитального строительства (за исключением многоквартирных домов) и (или) территории, на которой расположен такой объект капитального строительства, для признания его аварийным и подлежащим сносу в целях принятия решения о комплексном развитии территории муниципального образования «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан (далее – Порядок) в редакции, согласно приложению к настоящему решению.

2. Настоящим решением администрация сельского поселения «сельсовет Первомайский» наделяется полномочиями по принятию решения о создании межведомственной комиссии по проведению оценки фактического состояния объекта капитального строительства (за исключением многоквартирных домов) и (или) территории, на которой расположен такой объект капитального строительства, для признания его аварийным и подлежащим сносу в целях принятия решения о комплексном развитии территории муниципального образования «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан.

Статья 3

1. Настоящее решение и Порядок подлежат размещению на официальном сайте Собрания депутатов в информационно-телекоммуникационной сети «Интернет» (www.1-maysk.ru, далее – официальный сайт).

2. Настоящее решение одновременно со ссылкой на сведения о размещении Порядка на официальном сайте подлежит также официальному опубликованию в печатных средствах массовой информации.

3. Настоящее решение и Порядок вступают в силу в соответствии с порядком вступления в силу муниципальных правовых актов, установленным частью 4 статьи 49 Устава, с учетом условий вступления в силу муниципальных правовых актов, установленных статьей 47 Федерального закона от 6 октября 2003 года № 131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации».

Статья 4

Контроль за исполнением настоящего решения возлагается на Председателя Собрания депутатов.

Председатель Собрания депутатов
О.А. КУРБАНОВ

(ПОЯСНЕНИЯ: Порядок принятия решения о создании межведомственной комиссии по проведению оценки фактического состояния объекта капитального строительства (за исключением многоквартирных домов) и (или) территории, на которой расположен такой объект капитального строительства, для признания его аварийным и подлежащим сносу в целях принятия решения о комплексном развитии территории муниципального образования «сельсовет Первомайский» Дербентского района Республики Дагестан размещен в разделе главного меню «Правовые акты» (подраздел «Муниципальные нормативные правовые акты») официального сайта Собрания депутатов сельского поселения «сельсовет Первомайский» – www.1-maysk.ru)

НАДИР ИНСАНЛАР СИЛСИЛӘСИНДӘН

«Пијада-Һачы» Абдуләзиз

Ијулун 18-дә Дәрбәнд шәһәриндәки Бабул-Абваб мәсчидиндә мараглы бир инсанла көрүшмәли олдум.

Илк бахышдан гафгаз адамларына даһа чох охшарышы олан бу адам сән демә гејри ади бир инсан имиш. Кәлән онунла јахындан таныш олаг.

О Тачикистан Республикасынын вәтәндашы, әмәкдар бәдән тәрбијәси ишчиси, 1948-чи ил тәвәллүдлү вә дүнјанын 77 өлкәсиндә «Пијада-Һачы» (Хадчи пеший) ләгәбилә танынмыш Абдуләзиз Дөвләтшојевич Рәчәбовдур. Өмрүнүн 74-чү баһарыны јашајан бу инсанын фәргләндирән чәһәтләр- онун һәјата бахышынын гејри-ади олмасы, даима бөјүк арзуларла јашамасы, өмрүндә даһа чох хејирһаг ишләр көрмәк истәмәси, шәрәфли өмүр сүрмәји гаршысына мәгсәд гојмасыдыр. Онун кечдији өмүр јолуна нәзәр саланда артыг дәрәчәдә әмин олурсан ки, Абдуләзиз бунларын чохуна артыг наил олмушдур. Инди онун сакитчә отуруб архајынчылыгла истираһәт едән вахтыдыр. Анчаг үчүнчү вә бәлкәдә ахырынчы арзусуну јеринә јетирмәк үчүн о јенидән јола чыхмышдыр…

Онун пијада кечдији јол јер күрәси әтрафында бир дәфә јарым мәсафәјә бәрабәрдир. Арзусу исә бу мәсафәни ики дәфәјә чатдырмагдыр. Артыг сүлһ, достлуг вә ислам һәмрәлијинин мүчдәчисинә чеврилмиш «Пијада-Һачы» чох данышмағы севмир. Лакин һәјатынын бәзи анларындан данышмағы ондан тәкидлә хаһиш етдим.

О деди: Мән Тачикистан Республикасынын Хатлан рајонунун Һәмәдону рајонунда дунјаја көз ачмышам. Мәктәб илләриндән идманчы олмага һазырлашдығым үчүн мәктәби битирән кими идман техникумуна дахил олдум. Вә мүхтәлиф јарышларда иштирак едәрәк нәтичәләр әлдә етдим. Кәнчләр арасында сәрбәст күләшмә үзрә республика чемпиону адыны газандым. Техникумдан сонра институту битириб идман мүәллими ишләмәјә башладым. Мүәллимликлә јанашы һәмдә мәшгчи идим. Бу ишим мәнә мәшһур сәрбәст күләшмә усталары илә јахындан таныш олмаға вә онларла јахшы мүнасибәтләр гурмага имкан верди. Үмумијәтлә совет дөврүндә ән јүксәк налијјәтләрә наил олан идманчыларла шәхси мүнасибәтләр гурмаг чох асан иди. Мәсәлән 40 ил бундан әввәл мәнә сонралар бүтүн дүнјада мәшһурлашан Абдулманаф Нурмәһәммәдовла таныш олмаг нәсиб олмушдур.ЈФС чемпиону Һәбиблә исә мән 2019-чи илин март ајынын 5-дә таныш олдум. Онун гаршылама мәрасиминдә иштирак етдијимә көрә өзүмү чох хошбәхт адам һесаб едирәм. Мән бу көрүшә әли бош кәлмәмишдим. Өзүмлә кәтирдијим һәдијјәләри бу көрүшдә тәгдим етдим. Лакин сәһвән Һәбибә түклү ағ папаг әвәзинә арагчын, атасына исә папаг дүшдү. «Анжи» арена стадионунда тәшкил олумуш көрүшдә 35 миндән артыг адам иштирак етдији елан олунмушду. Һамы чемпионун әлини сыхмага чан атырды, бу исә мүмкүн дејилди.

- Бәс һәччә кетмәк гәрарына нә вахт кәлдиниз?

Һәччә кетмәк һәр бир имканы олан мүсәлманын мугәддәс борчудур. Вахтылә һәччә ат вә дәвә илә јола дүшмүшләр. Һазырда исә лазыми нәглијјат чохдур. Лакин мән һәччә пијада кетмәк гәрарына кәлдим. Бунун үчүн Москваја кәлиб Русијанын баш мүфтиси Равил Гајнутдинлә көрүшүб мәсләһәтләшдим вә сәнәдләрин һазырланмасында көмәк етмәсини хаһиш етдим. Бу 2006-чи ил иди. вә бир сыра әлагәдәр дини тәшкилатларын көмәји сајәсиндә мүмкүн олду. Бәләлклә мән пијада үч дәфә һәчч зијарәтиндә олмушам.

-Тәәсүратыныз нә чүрдүр?

Дин инсанлары һагга, әдаләтә, инсанпәрвәрлијә гулуг етмәјә чағырыр вә дини тәрбијә вә тәһсил көрән инсанлар белә көзәл хүсусијјәтләрә даима һазыр олмага чалышыр. Мүсбәт тәәсүратлар олдугча чохдур. Мәсәлән һәчч дөврүндә Мәккә вә Мәдинә шәһәрләрини сакинләри ораја кәләнләр үчүн чәтинликләр јаранмасын дејә евләринин гапларыны бағлајыб башга шәһәр вә рајонлара кедирләр. Бу јүксә шуурлулуг әламәти дејилми? Мәккә вә Мәдинијә кедән јол кечән дөвләтләрин әһалиси адама чох хош мүнасибәт көстәрирләр. Буна сөз ола билмәз.

- Орта Асија вә јашадығын Тачикистан Республикасындаки вәзијјәт һаггында нә дејә биләрсиниз?

Мүстәгиллик газанмыш Орта Асија Республикалары инкишаф јолуна чүрбәчүр башламышлар. Кечән 30 ил әрзиндә мүстәгилик газанан һәр бир республиканын уғурлары вә чәтинликләри мөвчудур. Јашадығым Тачикистан Республикасында исә Президент Имомали Рахмоновун башчылыг етдији дөвләт өз јолуну сечмиш вә инамла аддымлајыр. Республикада динчлијин вә сабитлијин гурунмасы үчүн чох иш көрүлүр. Пајтахтымыз Дүшәнбә исә илдән-илә көзәләшир адамлар үчүн комфортлу јашајыш шәраити јарадылмасына диггәт артырылыр. Хүсусилә шәһәр меринин кәнч олмасына бахмајараг һәр саһәдә чидди низам –интизам јарадылмасына хүсуси нәзарәт етдирилмәси өзүнү јахшы бирүзә верир. Мән гоншу дөвләтләрдәдә чох олурам. Мәсәлән гоншу Әфганистанда чохлу тачикләр јашајыр вә мән мүхтәлиф вахтларда ән јүксәк вәзифәли шәхсләрлә көрүшәрәк онларла хатирә шәкилләри чәкдирмишәм.

- Дағыстан вә хүсусилә Дәрбәнд һәггында нә дејә биләрсиниз?

Нечә ил бундан әввәл мән бу мәсчидин устазы инди артыг мәрһум шејх Сирачутдин әфәндилә таныш олмушдум. Инди онун оғлу Әлијлә һәмин мүнасибәтләри давам етдирирәм. Шејх Исамутдин Һачы, онун гардашы Ислам Унверситетинин ректору Ариф Һачы, мәшгчи Шамил Әлијев, Фируз Әшов, Хидирбәј Исрафилов, Өзбәкистанлы Анчан, Һачынаил, Мухабат, Обидин кими инсанларла танышлыгымдан чох мәмнунам. Ајрыча исә мәшһур күләшчи Абдулваһаб Газыбәјова дәрин миннәтдарлыгымы билдирирәм. О бир чох ишләрдә мәнә јахындан тәмәннасыз көмәк едир. Хејли вахтыр ки, мән Дәрбәнддәјәм. Русијада ән бөјүк мултимедија фәвварәсинин тикинтисинә балача төвһәми вермәк үчүн хејли вахт орада ишләмишәм. Бурада ишләјәнләр јахшы әмәк һаггы алырлар. Инди Дағыстан мүфтисинин кичик Һәчч зијарәтиндән гајытмасыны көзләјирәм. О кәлән кими сәнәдләри тәртиб едиб јола дүшәчәјәм. Маршурутум беләдир: Тачикистан, Өзбәкистан, Газахыстан, Русија-Чеченстан-Дағыстан, Азәрбајчан, Түркијә, Ираг, Гәтәр, БӘӘ вә Саудијә Әрәбистаны. Кери гајытанда Гәтәрдә кечириләчәк футбол үзрә дүнја чемпионатында иштирак едәчәк, Мүһәммәд Салаһ вә сон илләрдә ислам дининә бөјүк мараг көстәрән Криштиано Роналдо кими дүнја шөһрәтли футбол усталары илә көрүшмәк нијјәтиндәјәм.

- Бу дәфә ки, зијарәтин чох кәркин вахта кечмәси сизи горхотмурму?

Мүгәддәс јерләрә зијјарәт Аллаһын бујругу илә көрүлүр. Бу јолда нә баш верәрсә демәли бу талејинә јазылмышдыр. Зијарәтә чыхмаг үчүн илк нөвбәдә һәр бир инсанда мөһкәм чан сағлығы олмалыдыр. Һесаб едирәм ки, сәһәтимдә һеч бир проблем јох вә мән бу сәфәрә һазырам. Дағыстанда, Азәрбајчанда, Түркијәдә өзүмү чох раһат һисс едирәм. Әрәб өлкәләринә кәлдикдә исә һаванын чох исти кечмәсини нәзәрә алараг пијада кетмәјә ичазә верилмир. Истәр истәмәз јолуну нәглијјат васитәсилә давам етдирмәли олурсан. Чәтинликләр тәкчә һава илә битмир. Дүнја чемпионатында иштирак етмәк исә һәр бир адам үчүн әсил хошбәхтликдир десәм јанылмарам.

Фүрсәтдән истифадә едиб. Дәрбәндлиләрә, азәрбајчан дилиндә чыхан «Дәрбән» гәзетинин коллективинә вә мәним көрүшмә кәлдијиниз үчүн сизә дәрин миннәтдарлығымы билдирир вә чан сағлығы арзулајырам.

Мүсабигәјә көрә сағ олун!

Һачыкәрим Кәримов

МӘҺКӘМӘ ЗАЛЫНДАН

Ири игтисади чинајјәт

Федерал һаким М.Р.Һәсәновун рәһбәрлији алтында Дәрбәнд шәһәр мәһкәмәсиндә кечирилмиш мәһкәмә јығынчағында Омар Бабајевич Бајрамовун РФ Чинајјәт Мәчәләсинин 171.1 маддәсинин 6 һиссәсинин «б» бәндиндә нәзәрдә тутулмуш чинајәтин төрәдилмәси үзрә материаллара бахылмышдыр.

Мәһкәмәдә мүәјјән едилмишдир ки, фәрди саһибкар олан Бајрамов биләрикдән чинајјәт төрәтмишдир. О 2021-чи илин март ајынын 25-дә Дәрбәнд шәһәринин Гагарин 130 үнванда јерләшән «Курејш» тичарәт евинин амбарында маркировка олунмамыш түтүн мәмулатлары алыб кәтирмиш вә сатмаг үчүн сахламышдыр.

РД үзрә ДИН ПН вә ИТИ-нин әмәкдашларынын Русијанын Дағыстан үзрә ФТХ-нин вә Дағыстан көмрүкилә бирликдә кечирдикләри әмәлијјат нәтичәсиндә «Курејш» тичарәт евиндә үмүмиликдә маркировка олумамыш 10958 гуту мүхтәлиф маркалы сигаретләр ашкар едилмишдир.

Беләликлә О.Б.бајрамов гәсдән бөјүк һәчимдә игтимсади чинајјәт төрәтмишдир.

Мәһкәмәнин гәрары илә О.Б.Бајрамов 1 иллијә азадлыгдан мәһрум едилмәси илә чәзаланмыш вә бу чәза 6 аја сынаг мүддәтилә шәрти һесаб едилмишдир.

Н.П.Мөвсумов,

Дәрбәнд шәһәри үзрә Русија ДИН шөбәсинин истинтаг бөлмәсинин мүстәнтиги, баш әдлијјә лејтенанты

Утерянный диплом 05 БА 0002194 выданный в 2008 году Дербентским медицинским колледжем имени Г.А. Илизарова на имя Габибуллаевой Заиры Мейбуллаховны, **считать недействительным.**

МӘДӘНИЈЈӘТ

Бајрам консерти кечирилди

Дағыстанын әсас гануну нечә гәбул едилди вә дәјишдирилди? Конститусијанын јаранма тарихи-мүхбирләримизин материалларында.

Мүасир Конститусија 1994-чү ил ијулун 26-да мејдана чыхды, даһа сонра, 2003-чү илдә бир сыра әсаслы дәјишикликләрә мәруз галды вә бу формада бизә ҝәлиб чатмышдыр. Амма сәнәдин зәнҝин тарихи вар. Конститусијанын илк аналогу 1921-чи ил декабрын 5-дә ингилабчы Чәлалдин Горхмазовун Дағыстан Халглары Гурултајында охудуғу мүддәалар иди.

Ичласда о вахтки Халг Комиссары Иосиф Сталин иштирак едирди. 16 ил сонра, 1937-чи илдә ССРИ-нин әсас ганунлар мәчәлләси әсасында Дағыстан мухтаријјәтинин јени Конститусијасы гәбул едилди вә сон вариант Совет Иттифагынын дағылмасындан сонра формалашды.

Конститусијанын гәбулу демократијанын инкишафы јолунда мүһүм аддымдыр. Ганун республика үчүн чәтин бир вахтда гәбул едилиб вә чохмилләтли Дағыстанда сүлһү, сабитлији вә бирлији горујуб сахламаға имкан вериб. Бәс дағыстанлыларын өзләри доғма торпагларынын Конститусијасы һаггында нә билирләр? Вәтәндашларын Конститусија һүгуг вә азадлыгларынын һәјата кечирилмәсинин мүһүм тәминатларындан бири шәхси вә ја ичтимаи һүгуг вә мәнафеләрә тохунан мәсәләләрин һәллиндә көмәк хаһиши илә дөвләт органларына вә јерли өзүнүидарәетмә органларына мүрачиәт етмәк һүгугудур.

Вәтәндашлар да өз тәклифләрини ҝөндәрмәклә ганунверичилијин тәкмилләшдирилмәсини тәләб етмәк һүгугуна маликдирләр. Конститусија Дағыстанын сивил вә һүгуги республика кими формалашмасында мүһүм рол ојнајыр. О, тәкчә вәтәндашларла дөвләт арасында үнсијјәт васитәси дејил, һәм дә һүгуг вә азадлыгларын горунмасынын, һәр бир шәхсин мәнафејинин тәмин едилмәсинин тәминатчысыдыр. Республиканын әсас ганунунун гәбул едилдији ҝүн дағыстанлыларын севимли бајрамларындан биридир. Әнәнәви олараг шәнлик вә тәмтәрагла гејд олунур.

Дағыстанын бири-бириндән ҝөзәл ҝүнләри, бајрамлары вар. Һәр ил ијулун 26-да, Дағыстан Республикасынын Конститусијасы ҝүнү гејд едилир. Вә һәр заман бу ҝүнү, Дағыстанын бүтүн бөлҝәләри тәнтәнәли сурәтдә гејд едир.

Дағыстанын бүтүн бөлҝәләри кими, бизим Дәмиргапы Дәрбәндимиз дә дә, ијулун 26-да, Дәрбәндин дилләр әзбәри олан, «Даш-Гапы» мејданында тәдбир кечирилиди. Тәдбир Русија Федерасијасынын вә Дағыстан Республикасынын Һимни илә башлады. Һимни, Дәрбәндин бүтүн сакинләри, артистләрлә бирҝә ифа етдиләр.

Тәдбирдә Дәрбәндин естрада улдузлары илә бәрабәр, шәһәрин истедадлы ушаглары да фәал иштирак едирдиләр. Һәм рәгс, һәм маһны илә шән, әһвал-руһијјәли ҝедән бу консертдә шәһәримизин сакинләри илә бирҝә, туристләр дә иштирак едирдиләр. Туристләр, шәһәримизә тојлу, бајрамлы Дәрбәнд дејирләр. Онлар дејир ки, биз бура ҝәләндән, бу шәһәрдә һәр ҝүн консертләр олур, бу да, чох үрәкачан бир мәнзәрәдир.

Бајрамыныз мүбарәк!

М. Сејидов

Гафгаз уғрунда дөјүш: Һитлерин Гафгаз халглары үчүн планлары

Һитлерин гәдим Гафгаз торпағы илә бағлы планлары онун "Мајн Камф» китабында өз әксини тапмыш фашист идеолоҝијасындан кәнара чыхмырды.

Бу фикрә ҝөрә, Гафгазын Русијадан ајрылараг Рејхин –гондарма Рејскомиссарлығынын нәзарәтиндә олан мухтар вилајәтә чеврилмәси нәзәрдә тутулурду. Алманлар Тбилисини 18 милјон әһалиси олан нәһәнҝ мухтаријјәтин пајтахты етмәк истәјирдиләр. Рејскомиссарлығына Ермәнистан, Ҝүрҹүстан, Азәрбајҹан, еләҹә дә Шимали Гафгазын бүтүн республикалары дахил олмалы иди. Краснодар вә Ставропол дијарлары, һабелә Һәштәрхан (Калмыкијанын тәркибиндә) онун јурисдиксијасына кечирди. Алманлар сырф Алманијаја сәдагәтли јерли сакинләрдән олан гондарма «легионлара»архаланараг, Рејскомиссарлығынын тәркибиндә Ермәнистан, Ҝүрҹүстан вә Азәрбајҹаны ајрыҹа идарә едәҹәкләрини ҝөзләјирдиләр.

Бакы Рејх үчүн ән мүһүм нефт бөлҝәси кими Берлинин бирбаша нәзарәти алтында олан хүсуси әразијә чеврилмәли иди.

Чеченстан, Дағыстан, Ингушетија, Кабардин-Балкар, Адыҝеј вә Шимали Осетија Рејскомиссарлығынын тәркибиндә –мәркәзи Владигафгазда даһа бир «Дағ Комиссарлығы» јаратмалы иди. Гафгаз халгларынын һәр бири маһијјәтҹә алманларын нәзарәтиндә олан өз сондеркомиссарлығыны алмалы иди.

Мараглыдыр ки, насистләр ногајлар үчүн ајрыҹа сондеркоммиссариат јаратмағы планлашдырырдылар.

Дағ Комиссарлығында алман һакимијјәтини мөһкәм сахламаг үчүн насистләрин идеалларыны дәриндән бөлүшән дағлылар арасындан Бергман баталјону јарадылмалы иди.

Бүтүн јерли јәһудиләрин тамамилә мәһв едилмәси вә русларын Гафгаздан тамамилә говулмасы планлашдырылырды. Мәсәлән, Ставропол әһалиси сырф Гафгаз халгларындан ибарәт олан Терек Комиссарлығына чеврилмәли иди. Алманијанын һакимијјәти алтында олан Краснодар дијары да тәдриҹән бөјүк Адыҝејә чеврилмәли иди,бахмајараг ки, бурада алманлар Кубан казакларыны ајрыҹа етник груп кими руслара гаршы чыхара биләҹәкләринә үмид едирдиләр.

Ишғал олунмуш Гафгазы идарә етмәк үчүн Һитлер артыг хүсуси тәҹрүбәли шәхси-Балтикајаны дөвләтләрдән олан, рус дилини мүкәммәл билән рејх комиссары Арно Шикедансы сечмишди. Шикеданетс Гафгазда император ҹанишини кими ҹәнуб бөлкәсинин амансыз истисмары үчүн әтрафлы планын диггәтлә ишләниб һазырланмасыны өзүндә еһтива етмәли иди. Гафгазын бүтүн сәрвәти алманлашмаг иди.

Шикедантлар һәвалә едилмиш иши ҹанфәшанлыгла ҝөтүрдүләр вә1942-ҹи илин пајызына гәдәр ҝәләҹәк Рејх Комиссарлығынын бәзи инзибати органларыны јаратмаға мүвәффәг олдулар. Бунунла белә, онун ишинин сонуну 1943-ҹү илин гышында, Сталинграддан дәрһал сонра бу әразиләри азад едән Гырмызы Орду тез бир заманда гојду.

Беләликлә, ишғал олунарса, Гафгазын өзү әсл мүстәмләкәјә чевриләҹәк, алманлар ону амансызҹасына талајаҹаг. халглары исә өз итаәткар гулларына чевирәҹәкдиләр.

Г. Өмәров

ФАЗУ ӘЛИЈЕВА-90

Јүксәл мәним Дағыстаным

Дағыстанын сују, һавасы онун гојнунда доғулуб бој чатан һәр бир өвладына өз мүгәддәс ҝүҹүндән верир. Дағыстан артыг узун илләрдир ки, өз икид оғуллары, мәрд гызлары илә танынып, дилләр әзбәридир. Алими, һәкими, мүәллими, актјору, шаири. Бир сөзлә, Дағыстан һәр саһәдә мәшһурдур.

Онун белә өвладларындан бири дә, Дағыстанын фәхри, өз әсәрләри илә дүнјаја сәс салан, халг шаири Фазу Һәмзәтовна Әлијевадыр. О, өз зәнкин јарадыҹылығы илә, бүтүн охуҹулар тәрәфиндән севилән вә севилмәкдә давам едән бир шәхсијјәтиди. О, һәм дә Дағыстан Республикасынын Конститутсијасына илк имза атан гадынлардандыр. Һәм поезијада, һәм сијасәтдә өз сөзүнү демиш дәјәрли ханым Фазу Һәмзәтовна, бир ҹәсур,сөзүнү демәји баҹаран гадын кими бу ҝүн дә дилләр әзбәридир.

Бу мүнасибәтлә дә, Дәрбәнддә Русија, Азәрбајҹан вә Түркијә ИЛЕССАМ-ын үзвү, нәғмәкар шаирә, мүғәнни, Азәрбајҹан Дөвләт Драм Театрын актрисасы Зејнәб Дәрбәндлинин тәшәббүсү илә халг шаири Фазу Әлијеванын 90 иллик јубилејинә һәср олунмуш «Јүксәл мәним Дағыстаным» адлы тәдбир кечирилди. Тәдбир Дәрбәнд шәһәр «Һәрби-Гүрур» музејинин ишчиси Ҝүлпәри Мирзәбалајева вә музејин рәһбәрлији тәрәфиндән шаирләр үчүн бу ҝөрүшә вә тәдбирә мәкан илә дәстәк олдулар.

Тәдбирдә Азәрбајҹан, Ләзҝи, Тат вә Табасаран шаирләри,һәмчинин дә Азәрбајҹан вә Ләзҝи театрларынын актјорлары иштирак едирдиләр. Тәдбир илк өнҹә, «Һәрби-Гүрур» музејинин һазырладығы Фазу ханымын чыхышы илә видеороликлә, сонра исә Зејнәб Дәрбәндлинин ифасында, сөзләри Фазу Әлијеваја, мусигиси Азәрбајҹанлы бәстәкар Елмир Мәдәтоғлуна аид олан, азәрбајҹан дилинә тәрҹүмәси исә шаир Фәхрәтдин Оруҹа мәхсус «Ана» маһнысы илә башлады. Маһнынын сөзләри Фазу ханымын «Ана» поемасындан ҝөтүрүлмүшдүр.

Тәдбир боју, Дәрбәнд шаирләринин она һәср етдикләри вә онун шеирләриндән тәрҹүмәләр илә ҝөзәл бир абу-һава јашанырды. Тәдбирин гонаглары:Дәрбәнд шәһәр Мәркәзләшдирилмиш Китабханалар Системинин директору, ДР әмәкдар мәдәнијјәт ишчиси Диана Әлијева. Шаир-публисист, тәрҹүмәчи, драматург вә журналист Фәхрәтдин Оруҹ, Дәрбәнд «Ҝүлүстан» әдәбијјатчылар бирлијинин президенти, Русија вә Азәрбајҹан Јазычылар Бирлијинин үзвү, шаир Таһир Салеһ. Шаир-тәрҹүмәчи Русија,Азәрбајҹан Јазычылар бирлијинин үзвү Тәһмираз Имамов, Дағыстан Республикасынын әмәкдар мүәллими, үч дилдә јазан шаирә Ҹәмилә Аракскаја. Тат шаири, Русија јазычылар бирлијинин үзвү Пејсах Мишијев, Азәрбајҹан Дөвләт Драм Театрынын актрисасы Ҝүлнарә Һарунова. Дәрбәнд шәһәр 4 сајлы орта мәктәбин ана дили вә әдәбијјат мүәллими Сәлимә Исајева, «Дәрбәнд» республика гәзетинин мухбири Кәрим Кәримов вә гәзетин мәсул катиби Ајна Мәммәдова, Дәрбәнд шәһәр дәмирјол музејинин әмәкдашы Һаҹыаға Араблински, Дағыстан Республикасынын халг артисти, Ләзҝи Дөвләт Мусигили Театрынын актрисасы Зәрифә Горхмазова, ДР әмәкдар артисти, Ләзҝи театрынын актрисасы Мијасә Мурадханова, актриса Зејнаб Заирбәјова, тәдбирин апарыҹысы, Ләзҝи Дөвләт Мусигили Театрында бәдии шура рәһбәри Еминат Заирбәјова, шаирә мүғәнни Зејнаб Султанәһмәдова, Дәрбәнд шәһәр 4 сајлы орта мәктәбин Табасаран дили мүәллими вә һәвәскар шаирә Разидә Рамазанова, шаирләр Фатма Әлијева, Инајәт Римиханова вә Дилфуруз Ханәлијева вә башгалары идиләр.

Тәдбирдә шаирәнин шеирләри, поемаларындан парчалар сәсләнди. Һәмчинин дә Азәрбајҹан вә Ләзҝи дилләриндә маһнылар охунду. Һәр бир чыхыш едән иштиракчы јазарлар, онунла бағлы хатирәләрини бөлүшүрдүләр, онун Дағыстан әдәбијјатына вердији сонсуз төһфәләрдән бәһс едирдиләр. Тәдбирин сонунда, шаирә Зејнәб Дәрбәндли, Диана Әлијеванын сөзләринә, Елмир Мәдәтоғлунун бәстәләдији «Дәрбәндим, вәтәним мәним» маһнысы илә јекун вурду.

Тәдбирин ән ҝөзәл вә јаддагалан мәгамы исә «Дәрбәнд» республика гәзетинин баш редактору Тәрлан Әләкпәров тәрәфиндән, Дәрбәнд шаирләринә, тәдбирдә фәал иштиракларына ҝөрә, «Тәшәккүрнамә»ләрин тәгдиматы олду. Бу ҝөзәл вә мөһтәшәм тәдбир иштирак едән һәр кәсин јаддашына һәкк олараг галаҹаг. Шаирләр, «Дәрбәнд» гәзетинин бүтүн әмәкдашларына өз дәрин миннәтдарлығыны билдирдиләр. Һәр бир сәнәткар, сәнәтинә верилән дәјәрдән руһланыр вә даһа да илһама ҝәлир. Сәнәт инсанларыны бу дәфә «Дәрбәнд» гәзети руһландырды. Тәдбирдә Дәрбәнд шәһәри 12 сајлы мәктәбин шаҝирдләри дә Фазу Әлијеванын шеирләрини сәсләндирдиләр. Тәдбирдә иштирак едән ҝәнҹләр дә тәдбирлә бағлы хош сөзләрини вә мәналы фикирләрини сөјләдиләр.

М. Сејидов

Баш редактор әвәзи
Т.Г. ӘЛӘКПӘРОВ

Мәсул катиб
А.Һ.МӘММӘДОВА

Шөбә редакторлары:
К.Г.БАБАЈЕВА
Р.М. МУСАЈЕВ

Мүхбирләр:
Һ.Һ. КӘРИМОВ
М.М.СЕЈИДОВ
Н.А.ГУЛИЈЕВ
Г.У. ӨМӘРОВ
Б.К. ПИРМӘҺӘММӘДОВ
С. МИРҺӘМИДОВА

Еһм оператору
Ф.С.ҸӘФӘРОВА

Баш мүһасиб
М. И.РӘҺИМОВА

РЕДАКСИЈАНЫН ВӘ НӘШРИЈЈАТЫН ҮНВАНЫ:
368600, Дағыстан Республикасы, Дәрбәнд шәһәри, Ленин күчәси, 37
тел.-факс (240) 4-73-59, факс (240) 4-74-33
www.derbend.ru
(E-mail: gazetaderbend@mail.ru)
Телефонлар: баш редактор 89894856030, үмуми шөбә 89604204987

«Типографија-М» ММҸ-дә чап едилиб.
Индекс 368600
Мәтбәәнин үнваны Дәрбәнд шәһәри, С.Гурбанов күчәси, 25
Телефон: 4-50-76

Гәзетин чапынын кејфијјәти барәдә мәтбәәјә мүрачиәт едә биләрсиниз.

Рабитә, информасија технолоҝијалары вә күтләви коммуникасијалар саһәсиндә нәзарәт үзрә Федерал хидмәт (Роскомнадзор).
Күтләви информасија васитәләринин гејдијјаты һаггында
Шәһадәтнамә
ДР үзрә рабитә, информасија технолоҝијалары вә Күтләви коммуникасијалар саһәсиндә нәзарәт үзрә Федерал хидмәт идарәси.
ПИ № ТУ05-00428
21.05.2019 г.

Материалларда ҝедән фактлар үчүн мүәллифләр мәсулијјәт дашыјырлар. Мүәллифләрин мөвгеји илә редаксијанын мөвгеји ујғун ҝәлмәјә биләр.

Индекс: ПА463
Чапа имзаланды: 28.07. 2022.

Фактики олараг 9.30
Саат 10.00

Тираж 2000
Сиф. №